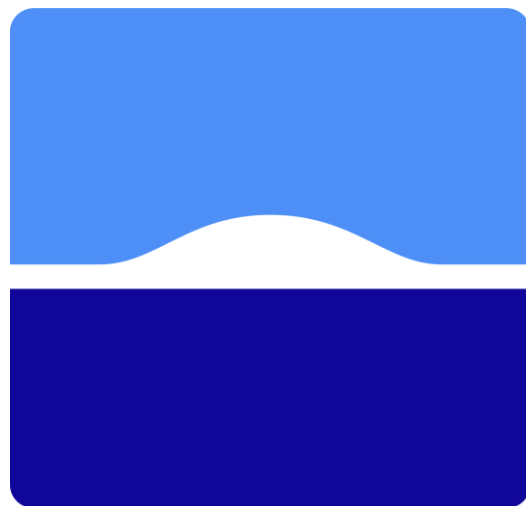

לאומי | דוח על הסיכונים

30.09.2024

הדוח על הסיכונים נמצא באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il < אודות < מידע
כספי < גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים, ובאתר מגנ"א של רשות ניירות ערך
בכתובת: www.magna.isa.gov.il

תוכן העניינים¹

עמוד	
3	חלק 1 מידע כללי
3	דוח על הסיכונים
4	מטרה ועקרון הגילוי
4	מידע צופה פני עתיד
4	תחולת היישום
5	חלק 2 יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול הסיכונים ונכסי סיכון משוקללים
5	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
7	גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים
9	הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר
11	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
12	חלק 3 הרכב ההון
12	הרכב ההון הפיקוחי (CC1)
14	מידע נוסף על הון והלימות הון
18	חלק 4 יחס המינוף
18	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
19	יחס המינוף (LR2)
20	חלק 5 סיכון אשראי
22	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
23	סיכון אשראי לפי ענפי משק
29	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
30	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
32	מידע נוסף על סיכון אשראי
38	חלק 5א סיכון אשראי של צד נגדי
38	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
39	הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
40	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)
41	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)
43	חלק 6 סיכון שוק
43	סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)
44	מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר
52	חלק 7 סיכון הנזילות וסיכון המימון
53	יחס כסיו הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LIQ1)
54	יחס מימון יציב נטו - טבלת גילויים עיקריים (LIQ2)
58	חלק 8 סיכון תפעולי
58	חלק 9 סיכון אקלים וסביבה
58	חלק 10 מידע נוסף על סיכונים אחרים
59	מקרא

¹ למידע בנוגע לראשי התיבות בשמות הגילויים ראה מקרא בסוף הדוח.

חלק 1 - מידע כללי

דוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש דוח על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2024 (להלן: "דוח על הסיכונים") של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק"). הדוח על הסיכונים ערוך בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו בדבר דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של ועדת באזל, כפי שאומצו במסגרת הוראות הדיווח של בנק ישראל, ומידע נוסף על סיכונים. בנוסף, הדוח ערוך בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר דוח רבעוני של תאגיד בנקאי ואינו כולל את כל המידע המובא בדוחות השנתיים. יש לקרוא אותו יחד עם הדוח על הסיכונים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2023 (להלן: "הדוח השנתי על הסיכונים").

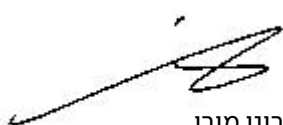
דוח זה מהווה מידע משלים ונלווה לדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ולדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2024 ויש לקרוא אותו יחד עם המידע המוצג בהם.

ד"ר שמואל (מולי) בן צבי
יו"ר הדירקטוריון

חנן פרידמן
מנכ"ל

רון מורי
סמנכ"ל בכיר ראש חטיבת
ניהול סיכונים

18 בנובמבר 2024

מטרה ועקרונות הגילוי

הדוח נועד לאפשר לקוראי הדוחות של הבנק להעריך מידע משמעותי שכלול בהם לגבי יישום מסגרת העבודה של ועדת באזל, ההון, חשיפות הסיכון ותהליכי הערכת הסיכון.

המידע בדוח זה כולל:

- דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל (דרישות נדבך 3).
- דרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הוועדה ליציבות פיננסית (FSB) באמצעות צוות משימה לשיפור הגילוי (EDTF).
- דרישות גילוי נוספות בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל והנחיותיו (מידע נוסף).

הדוח נערך בהתאם לדרישות הפיקוח על הבנקים בנוגע לגילוי לפי הוראות נדבך 3 של ועדת באזל ומידע נוסף על סיכונים, כפי שמעודכנות מעת לעת, ובהתאם לעקרונות המפורטים להלן:

- לגבי נתונים כמותיים שנכללו בגילויים קודמים במסגרת דרישות הגילוי של נדבך 3 או במסגרת דרישות גילוי נוספות כאמור לעיל, הוצגו נתונים השוואתיים לתקופה המקבילה בשנת הדיווח הקודמת כנדרש בהוראות.
- המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמש בסיס לחישוב של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות ובחלקו על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
- המידע האיכותי בנוגע לחשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם מפורט ברובו במסגרת הדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023, למעט אם חלו שינויים מהותיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 (להלן: "התקופה המדווחת"). לאור זאת, יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים והדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2023. כמו כן, מידע רלוונטי נוסף ניתן למצוא בפרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2024 (להלן: "דוח הדירקטוריון וההנהלה").

בנוסף, הבנק אימץ פרקטיקות גילוי מובילות בעולם כפי שנקבעו על ידי ה-TCFD בתחום האקלים. למידע נוסף בנושא סיכונים אקלים וסביבה יש לעיין בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) של הבנק לשנת 2023.

מידע צופה פני עתיד

דוח על הסיכונים כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים, כגון: "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע", "אומדן", "תרחיש", "עשוי", "יכול", "יהיה", "אופטימי", "פסימי" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח על הסיכונים נסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות, למצב הגיאופוליטי והביטחוני בארץ ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות את התממשותן של תחזיות אלה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי וודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

תחולת היישום

א. הקבוצה מפוקחת על בסיס מאוחד על ידי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. ליום 30 בספטמבר 2024 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. כנדרש בהוראות בנק ישראל, הנתונים המוצגים במסגרת דרישות הגילוי הפיקוחיות בהתאם להוראות ועדת באזל שנכללו בדוח זה מוצגים על בסיס מאוחד בלבד ומבוססים על המידע הפיננסי המוצג בדוחות הכספיים, בהתאמות המתחייבות מיישום הוראות ועדת באזל (כגון: הניכויים מההון, מכשירי חוב הכשירים להיכלל בהון הרגולטורי וחישוב מותאם בגין התחייבויות אקטואריות מיוחדות).

ב. נכון ליום 30 בספטמבר 2024, פעילות הבנק באמצעות שלוחות חו"ל, הינה בבריטניה בלבד.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול הסיכונים ונכסי סיכון משוקללים
יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

על בסיס מאוחד, ליום:					א	ב	ג	ד	ה
30 בספטמבר 2024					30 ביוני 2024	31 במרס 2024	31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2023	
הון זמין (במיליוני ש"ח)									
1	הון עצמי רובד 1 ^{(א)(י)}	59,703	58,151	56,427	53,892	51,998			
א1	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות	59,703	58,151	56,420	53,876	51,973			
2	הון רובד 1	59,703	58,151	56,427	53,892	51,998			
א2	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות	59,703	58,151	56,420	53,876	51,973			
3	הון כולל ^{(א)(י)}	73,069	72,676	70,725	68,033	66,369			
א3	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות	73,069	72,676	70,718	68,017	66,343			
נכסי סיכון משוקללים (במיליוני ש"ח)									
4	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA) ^(א)	494,649	483,092	470,873	462,176	460,274			
יחסי הלימות הון, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (באחוזים)									
5	יחס הון עצמי רובד 1 ^{(א)(י)}	12.07%	12.04%	11.98%	11.66%	11.30%			
א5	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות	12.05%	12.02%	11.96%	11.61%	11.25%			
6	יחס הון רובד 1	12.07%	12.04%	11.98%	11.66%	11.30%			
א6	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות	12.05%	12.02%	11.96%	11.61%	11.25%			
7	יחס הון כולל ^(א)	14.77%	15.04%	15.02%	14.72%	14.42%			
א7	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות	14.77%	15.04%	15.02%	14.72%	14.41%			
א11	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(ב)	10.23%	10.23%	10.23%	10.22%	10.21%			
א12	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(ב)	1.84%	1.81%	1.75%	1.44%	1.09%			
יחס המינוף, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים ^(ג)									
13	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)	851,607	831,575	842,693	810,014	773,129			
14	יחס המינוף (באחוזים)	7.01%	6.99%	6.70%	6.65%	6.73%			
א14	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות (באחוזים)	7.01%	6.99%	6.70%	6.65%	6.72%			
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים ^(ד)									
15	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)	171,640	198,014	206,891	166,472	162,831			
16	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים, נטו (במיליוני ש"ח)	138,027	152,378	155,675	134,420	125,639			
17	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)	124%	130%	133%	124%	130%			
יחס מימון יציב נטו, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים ^(ה)									
18	סך הכל מימון יציב זמין	430,109	428,318	422,444	416,747	406,458			
19	סך הכל מימון יציב נדרש	373,043	362,178	355,858	353,357	344,237			
20	יחס מימון יציב נטו (באחוזים)	115%	118%	119%	118%	118%			

ראה הערות בעמוד הבא.

הערות:

- (א) נתונים אלה, עד ליום 31 במרס 2024, כוללים התאמות בגין תכניות התייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים אשר פחתו בהדרגה. ביום 30 ביוני 2024 ההתאמות בגין תכניות התייעלות הופחתו במלואן.
- (ב) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש ליום 30 בספטמבר 2024 הינם 10.23% ו-13.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה. לפירוט נוסף על הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה ראה פרק גישת התאגיד הבנקאי להערכת הלימות ההון להלן.
- (ג) להרחבה בנושא יחס המינוף ראה חלק 4 בהמשך הדוח.
- (ד) יחס כיסוי הנזילות של הבנק חושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות במהלך הרבעון המדווח. להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות ראה חלק 7 בהמשך הדוח.
- (ה) להרחבה בנושא יחס מימון יציב נטו ראה חלק 7 בהמשך הדוח.
- (ו) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים, אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.

לפרטים נוספים בדבר מדדים אלה לרבות גילוי כמותי מפורט ראה בהמשך דוח זה.

גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים

לעניין גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים – ראה חלק 2 בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023 וכן פרק הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2023.

מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 7 באוקטובר 2023, נפתחה מתקפה רצחנית על מדינת ישראל, ובפרט על אוכלוסייתה האזרחית, בעקבות מתקפה זו מדינת ישראל הכריזה על פרוץ מלחמת "חרבות ברזל". המלחמה הובילה לשיבושים ניכרים בפעילות הכלכלית, אשר התבטאו בירידה ניכרת בתוצר ברבעון הרביעי של 2023. שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2024 התאפיינו בחזרה לפעילות בצל המלחמה, ובהתאוששות חלקית והדרגתית מהשפעות המלחמה. בין תחומי הפעילות העיקריים שנפגעו באופן משמעותי מהמלחמה ופעילותם טרם חזרה לרמתה טרום המלחמה, ניתן לציין את ענפי תיירות החוץ והחקלאות. לצד זאת, בענף הבניה חלו שינויים משמעותיים.

לפירוט השינויים בענף הבנייה ראה פרק סיכונים בענפי הבינוי והנדל"ן בהמשך הדוח.

קצב הצמיחה בשנת 2024 צפוי להיות נמוך מזה שהוערך ערב המלחמה, כאשר התחזית להמשך תלויה בהתפתחויות הביטחוניות.

הסיכונים הגיאופוליטיים נותרו גבוהים מאוד על רקע ההסלמה בלחימה בחודשים האחרונים, לרבות המשך העימות הישיר עם איראן. באופן דומה, גם הסיכונים הקשורים בסנטימנט כלפי ישראל בשווקים הפיננסיים הבינלאומיים נותרו גבוהים.

על רקע המלחמה והשלכותיה המידיות וארוכות הטווח על הפעילות הכלכלית במשק ועל המצב הפיסקאלי של ישראל, דירוג האשראי של ישראל הופחת, וכך גם אופק הדירוג עודכן כלפי מטה לשלילי בכל חברות הדירוג המובילות, וקיימת אפשרות להפחתות דירוג נוספות.

דירוג האשראי של מדינת ישראל נכון ליום אישור הדוח

סוכנות דירוג	דירוג אשראי	אופק הדירוג	עדכון אחרון
S&P	A	שלילי	1 באוקטובר 2024 הפחתת דירוג תוך שמירה על אופק שלילי
Moody's	Baa1	שלילי	27 בספטמבר 2024 הפחתת דירוג ב-2 דרגות תוך שמירה על אופק שלילי
Fitch	A	שלילי	12 באוגוסט 2024 הפחתת דירוג תוך שמירה על אופק שלילי

לירידה בדירוג האשראי של מדינת ישראל ב-notch אחד, על ידי חברת הדירוג Fitch ו/או על ידי חברת הדירוג S&P – לא צפויה השפעה ישירה על יחסי הלימות ההון של הבנק.

לפרטים אודות השפעה אפשרית של הורדת דירוג מדינת ישראל על יחסי הלימות ההון של הבנק ראה פרק מידע נוסף על הון והלימות ההון

למידע נוסף ראה פרק התפתחויות עיקריות במשק בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 בספטמבר 2024.

לאומי, בהיותו מפעל חיוני לשעת חירום, נערך לשמור על רציפות פעילותו בכל עת ולהתמודד עם אירועים חיצוניים ו/או פנימיים, שהתרחשותם עלולה לגרום שיבושים תפעוליים משמעותיים בפעילות העסקית של הבנק.

על רקע המלחמה פרסם בנק ישראל הוראות ודגשים פיקוחיים למערכת הבנקאית.

למידע מפורט והרחבה של כלל הפרסומים הרלוונטיים של בנק ישראל ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח ממשל תאגידי ליום 30 בספטמבר 2024.

בהיבט סיכון האשראי, בשל חוסר הוודאות הגבוה של השפעות המלחמה והפוטנציאל להימשכותה או הסלמתה, לא ניתן לאמוד במדויק את עוצמת הפגיעה הצפויה בתיק האשראי של הבנק.

השלכות פוטנציאליות אלה, כמו גם התייחסות לענפים החשופים להשפעות המלחמה, מקבלות ביטוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי.

למידע נוסף ראה פרק סיכון אשראי.

בהיבט סיכון השוק, המלחמה והאתגרים המלווים לה יוצרים חוסר וודאות בשווקים הפיננסיים והתנודתיות בהם עשויה להימשך.

הערכות הבנק בדבר השפעות המלחמה על חומרתם של כלל גורמי הסיכון, רווחיות עתידית של הבנק, יחסי ההון והנזילות אינן וודאיות ועשויות להשתנות בהתאם להתפתחויות המלחמה, משכה, והשלכותיה על הכלכלה וכן על עסקי הבנק.

ליחסי כיסוי הנזילות של הבנק, ויחסי ההון של הבנק ראה פרק סיכון הנזילות ופרק ההון והלימות ההון.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

השקעה במניות Valley

החל מיום 1 באפריל 2022 הבנק מחזיק בשיעור של 14.2% ממניות Valley.

הבנק רואה ב-Valley השקעה אסטרטגית ארוכת טווח, שהינה נדבך באסטרטגיה הכוללת של הבנק.

כמפורט בביאור א.15 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2023, ההשקעה של הבנק במניות Valley רשומה בספרי הבנק על בסיס שיטת השווי המאזני. לאור ירידות במחיר מניית Valley מתחילת שנת 2024, הבנק בחן את הצורך בהפחתת שווי מניות Valley הרשומות בספרי הבנק. בהתאם לכך, רשם הבנק ברבעון השני של שנת 2024 ירידת ערך בגין שווי ההשקעה ב-Valley בסך של כ-0.6 מיליארד ש"ח לאחר השפעת המס.

להפחתת השווי לא היתה השפעה משמעותית על הלימות ההון הרגולטורית של הבנק.

למידע נוסף ראה ביאור ב.16 בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2024.

הסיכונים המובילים והמתפתחים מהותיים ביותר

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות של הבנק המושפעת מאד בשנים האחרונות מסיכונים הקשורים לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו כלכלית תנודתית, לשינויים החלים במודל העסקי, ובכלל זה המעבר ל"בנקאות החדשה" המבוססת על דיגיטל ולמגמות חברתיות וצרכניות. בשנים האחרונות, לנוכח שינויים בסביבה התחרותית, בסביבת הצרכן, בסביבה הרגולטורית ובסביבה הטכנולוגית, ניכרת מגמת התפתחות בסיכונים שאינם פיננסיים.

להלן הסיכונים המובילים והמתפתחים מהותיים ביותר:

סיכון מאקרו כלכלי

הפעילות הכלכלית ברמה הגלובלית ממשיכה להתרחב, אך בקצב נמוך ביחס לשנים קודמות, בעיקר עקב ההשפעה המצטברת של האינפלציה הגבוהה מהיעד ברוב מדינות העולם וכתוצאה מהעלייה בסביבת הריבית. האינפלציה מצויה במגמת התמתנות ברורה וקרובה להתכנסות לסביבה של יציבות מחירים ברוב המדינות, ובמקביל, נתוני הצמיחה והתעסוקה במדינות המפותחות מצביעים על האטה מסוימת. על רקע זה, חלק מן הבנקים המרכזיים במדינות השונות החלו כבר להפחית את שיעורי הריבית, לרבות ארה"ב, גוש האירו ואנגליה. במקביל, שוקי המניות מתחילת שנת 2024 מתאפיינים בעלויות שיערים. הסיכונים העיקריים לפעילות הכלכלית הגלובלית, הם, בין היתר, החרפה והתרחבות של אירועים גאופוליטיים משמעותיים, סיכונים פוליטיים שמלבים אי שקט חברתי ואירועי מזג אוויר קיצוניים שמעוררים את האינפלציה העולמית מחדש ומשבשים פעילות כלכלית.

אשר לישראל, שלושת הרבעונים הראשונים של 2024 התאפיינו בהתאוששות הדרגתית חלקית של הפעילות הכלכלית, מההשלכות השליליות המשמעותיות של מלחמת "חרבות ברזל". בין תחומי הפעילות העיקריים שנפגעו באופן משמעותי מהמלחמה שפעילותם טרם חזרה לרמתה טרם המלחמה ניתן לציין את הענפים: תיירות חוץ וחקלאות. בענף הבניה חלו שינויים משמעותיים.

לפירוט השינויים בענף הבנייה ראה פרק סיכונים בענפי הבינוי והנדל"ן בהמשך הדוח.

ברמה האזורית, השיבושים בפעילות בעת הנוכחית הינם בעיקר באזור הצפון, וזאת לאור התגברות העצימות של הלחימה בגבול הצפון. במבט קדימה, קצב הצמיחה בשנת 2024 כולה צפוי להיות נמוך מזה שהוערך ערב המלחמה, ואילו התחזית להמשך תלויה במידה רבה בהתפתחויות הביטחוניות. ככל שמידת העצימות של המלחמה תפחת, הדבר צפוי לסייע בהאצת תהליך ההתאוששות של המשק, אך, אם ההסלמה בלחימה תמשך, הפוטנציאל לפגיעה בענפים נוספים ואזורים נוספים יגדל. ישנם גם סיכונים הקשורים בסנטימנט כלפי ישראל, המשתקפים בהפחתות דירוג האשראי של ישראל מצד הסוכנויות המובילות לצד אופק דירוג שלילי.

לפרטים אודות השפעה אפשרית של הורדת דירוג מדינת ישראל על יחסי הלימות ההון של הבנק ראה פרק מידע נוסף על הון והלימות ההון.

למידע נוסף ראה פרק התפתחויות עיקריות במשק בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2024.

סיכון אבטחת מידע וסייבר

ממשיכה מגמת העלייה בתקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בארץ ובעולם, לרבות לאומי, ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו. פרוץ המלחמה הוביל לעלייה נוספת בתקיפות ובסיכון, ובעקבות זאת לאומי הגביר את ההיערכות.

מאפייני התקיפה הפוטנציאליים מגוונים וביניהם תקיפות כופרה, ניסיונות פישניג והנדסה חברתית. הסבירות לחשיפה בגין התממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים ועבודה של עובדים וספקים מרחוק.

לאומי נוקט במספר צעדים להפחתת הסיכונים ובכלל זה: יישום בקורות מונעות ומגלות, ביצוע סקרי אבטחת מידע, הגברת הניטור לשם הסרת אתרים מתחזים, הידוק תהליכי ניהול ובקרת הרשאות והעלאת מודעות עובדים להנחיות אבטחת מידע.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 לא התגלו אירועי סייבר שהשפיעו על הדוחות הכספיים של לאומי.

סיכון אסטרטגי

התעשייה הפיננסית והסקטור הבנקאי חווים שינויים משמעותיים המשפיעים על הסיכון האסטרטגי ומחייבים התאמת המודל העסקי, ובהם:

כניסת שחקנים חדשים כדוגמת חברות טכנולוגיה גדולות, חברות פינטק, חברות ביטוח, חברות אשראי חוץ בנקאי ובנקים דיגיטליים, שינויים רגולטוריים התומכים בעידוד התחרות כדוגמת מאגר נתוני אשראי, ניווד בין בנקים ויוזמות בנקאות פתוחה.

למידע נוסף ראה פרק סיכונים מובילים ומתפתחים מהותיים ביותר בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.

סיכוני טכנולוגיה

לאומי מייחס חשיבות רבה לכך שהתשתית הטכנולוגית המשרתת את לקוחותיו ואת עובדיו תאפשר זמינות ורציפות עסקית ותפעולית, ומשקיע לשם כך משאבים רבים.

לאומי מיישם תכנית עסקית-טכנולוגית לצורך השגת יעדיו העסקיים בשנים הבאות. התכנית מנוהלת במסגרת ממשל תאגידי הדוק.

סיכון ענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום פעילות שבו לבנק חשיפת אשראי משמעותית, בין היתר לאור הביקוש הטבעי למגורים בישראל, אשר עולה לאורך זמן, והעובדה שמדובר באשראי המגובה בביטחונות ממשיים.

האשראי לענף הנדל"ן תואם את תיאבון הסיכון של הבנק, לאור חיתום קפדני, שיטת מימון ופיקוח הדוקה, גיבוי בביטחונות נדל"ן ותמחור הולם.

ההתאוששות הממשית בביקוש ובהיקף העסקאות שנרשמה מתחילת 2024, בעיקר בדירות החדשות, והחששות למחסור עתידי בהיצע הובילו במקביל להתחדשות עליות המחירים בשוק הדיור, מגמה שצפויה להתבסס ואולי אף לצבור תאוצה לתוך שנת 2025.

בצד ההיצע, המלחמה הסבה פגיעה ניכרת לפעילות ענף הבנייה למגורים. מחסור חמור בעובדים בענף, על רקע האיסור על כניסת עובדים פלסטינים לישראל, וחוסר ודאות גבוה, הובילו ברבעונים האחרונים לירידה חדה בפעילות הבנייה על השלבים השונים (התחלות בנייה וגמר בנייה). נפח הפעילות בענף הבנייה למגורים צפוי להישאר נמוך יחסית לטרום המלחמה גם ברבעונים הקרובים, על רקע התקדמות איטית יחסית בהבאת עובדי בנייה זרים לישראל, חלף העובדים הפלסטינים, וחרף שיפור מסוים בפעילות אתרי הבנייה שנרשם לאחרונה.

הבנק עוקב בשוטף אחר תיק הנדל"ן והתפתחות מאפייני הסיכון של סגמנט זה ובנוסף מנטר באופן הדוק את השלכות המלחמה, הריבית והביקושים לדיור על חברות הנדל"ן ובוחן בקפידה את השפעת המצב המאקרו כלכלי על תיק האשראי.

למידע בדבר השלכות מלחמת "חברות ברזל" ומידע נוסף ראה פרק הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן בהמשך הדוח ובדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2024.

סיכון רגולציה

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק.

הבנק פועל באופן שוטף לניטור, זיהוי, איסוף והערכה של הוראות הרגולציה הרלוונטיות לפעילותו, על מנת להבטיח את היערכותו לשינויים ולעדכונים ברגולציה החלה עליו ולמגמות מהותיות המתהוות בתחום, והכל כחלק ממכלול הפעילות של הבנק וגיבוש מטרותיו העסקיות והאסטרטגיות. ביחס לרגולציה הבינלאומית, פועל הבנק לאיתור מידע רלוונטי בתחומים מוגדרים ולניתוח המידע על מנת לזהות מגמות בינלאומיות בתחומי פעילותן של רשויות רלוונטיות בארה"ב, האיחוד האירופי ואנגליה, אשר עשויות להשפיע על פעילות הבנק.

בעת האחרונה קודמו בישראל מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן קידום תחרות במגזר הפיננסי לרבות בתחומי הבנקאות הפתוחה. במסגרת זו, בין היתר, ערכה רשות התחרות, לחמשת הבנקים הגדולים במערכת הבנקאית וביניהם הבנק, שימוע טרם הכרזה על הבנקים כקבוצת ריכוז באספקת סל השירותים למשקי בית ועסקים קטנים ומתן הוראות בתחום הפיקדונות. כמו כן, קודמו תיקוני חקיקה שונים המאפשרים, בין היתר, כניסה של גופים חוץ בנקאיים לתחום שירותי התשלום; וכן השקת קרנות כספיות חדשות הדומות במאפייניהן לפיקדונות תוך החרגתן מחוק הייעוץ והרחבת ערוצי ההפצה שלהן. בנוסף, הוקמו צוותים בין משרדיים לבחינת יוזמות חקיקה בנושאים שונים, ביניהם: מתווה מדורג של רישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים; צמצום ארביטראז' רגולטורי במכשירי השקעה וחסכון לטווח קצר ובינוני; בחינת השימוש בבניה מלאכותית בסקטור הפיננסי; וכן בחינת שינויים אפשריים במבנה העמלות והתגמול בפעילות הציבור בניירות ערך. במקביל, מקודמות יוזמות רגולטוריות נוספות הנוגעות ליחסי בנק-לקוח וקונדקט ובפרט בתחום העמלות; הוראות מתחום ניהול הסיכונים לרבות סיכוני סביבה, חברה וממשל (ESG); הוראות בעניין סיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור; וכן הוראות הנוגעות להגנת הפרטיות ואבטחת מידע.

בנוסף, על רקע מלחמת "חרבות ברזל" והשלכותיה על האוכלוסייה, המשק והכלכלה בישראל, קודמו צעדים רגולטוריים שונים במטרה להבטיח המשכיות עסקית ומתן שירותים רציפים על ידי המערכת הבנקאית וכן במטרה להעניק סיוע נדרש ללקוחות המערכת הבנקאית, תוך רגישות מוגברת לצורכי הלקוחות והקשיים עמם הם מתמודדים. במסגרת זו, בין היתר, וכחלק מתיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2024, פורסם חוק הקובע כי בשנים 2024 ו-2025, יגבה מבנקים שאינם בנק בעל היקף פעילות קטן (בנק ששווי נכסיו נמוך פחות מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל) תשלום מיוחד כהוראת שעה בעקבות מלחמת "חרבות ברזל".

להרחבה בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות שפורסמו בתקופת הדיווח ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח ממשל תאגידי ליום 30 בספטמבר 2024.

סיכון אקלים וסביבה

למידע נוסף ראה פרק סיכון אקלים וסביבה בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023 ופרק סביבה בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) של הבנק לשנת 2023.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)

	א	ב	ג
	30 בספטמבר 2024	30 ביוני 2024	30 בספטמבר 2024
	דרישות הון מזעריות ^(א)		
	במיליוני ש"ח		
1	סיכון אשראי (גישה סטנדרטית) ^(ב)	411,712	55,581
6	סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)	18,307	2,471
10	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)	3,472	469
16	חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)	959	129
25	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)	18,921	2,554
	סך הכל סיכון אשראי	453,371	61,204
20	סיכון שוק (גישה סטנדרטית)	7,444	1,005
24	סיכון תפעולי	33,834	4,568
27	סך הכל	494,649	66,777

(א) דרישת ההון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינה 13.50% במועד הדיווח.
(ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי (CVA), סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

חלק 3 - הרכב ההון

הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

	30 בספטמבר		31 בדצמבר	הפניה למאזן הפיקוחי
	2024	2023	2023	
	הון פיקוחי ^(ב)	הון פיקוחי	הון פיקוחי	
במיליוני ש"ח				
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים				
1	8,900	9,471	9,361	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	53,186	46,246	47,720	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(1,828)	(3,199)	(2,584)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
5	-	-	-	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט)
6	60,258	52,518	54,497	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים				
8	414	676	643	מוניטין
12	4	4	4	פער שלילי בין הפרשות להפסדים צפויים
14	18	17	16	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי
26	119	(177) ^(א)	(58) ^(א)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים ^(א)
26	119	(152) ^(א)	(42) ^(א)	מזה: בגין חישוב על בסיס עקום פיקוחי לחישוב התחייבויות פנסוניות
26	-	(25) ^(א)	(16) ^(א)	מזה: בגין השפעת תכניות ההתייעלות
28	555	520	605	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
29	59,703	51,998	53,892	הון עצמי רובד 1
45	59,703	51,998	53,892	הון רובד 1
הון רובד 2: מכשירים והפרשות				
46	7,673	9,058	8,811	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
50	5,693	5,313	5,330	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
51	13,366	14,371	14,141	הון רובד 2 לפני ניכויים
58	13,366	14,371	14,141	הון רובד 2
59	73,069	66,369	68,033	סך ההון

ראה הערות בעמוד הבא.

	30 בספטמבר		31 בדצמבר	הפניה למאזן הפיקוחי
	2024	2023	2023	
	הון פיקוחי ^(ב)	הון פיקוחי	הון פיקוחי	
במיליוני ש"ח				
60 סך נכסי סיכון משוקללים	494,649	460,274	462,176	-
יחסי הון וכריות לשימור הון (באחוזים)				
61 הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	12.07%	11.30%	11.66%	-
62 הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	12.07%	11.30%	11.66%	-
63 ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	14.77%	14.42%	14.72%	-
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים ^(א)				
69 יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים	10.23%	10.21%	10.22%	-
71 יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים	13.50%	13.50%	13.50%	-
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)				
72 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	1,280	1,041	1,059	14
73 השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה	1,725	2,154	2,117	15
75 מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהם מתחת לסף ההפחתה	5,982	5,182	5,383	16
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2				
76 הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	6,993	6,261	6,582	-
77 התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	5,667	5,313	5,330	-

(א) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש ליום 30 בספטמבר 2024 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה. בהתאם לכך, דרישות ההון המינימליות שחלות על הבנק ליום 30 בספטמבר 2024 הינן 10.23% ליחס הון עצמי רובד 1 ו-13.50% ליחס ההון הכולל. לפירוט נוסף על יחסי ההון המזעריים ראה פרק גישת התאגיד הבנקאי להערכת הלימות ההון להלן.

(ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים, אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.

(ג) סווג מחדש.

מידע נוסף על הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-30 בספטמבר 2024 ב-60,258 מיליון ש"ח, לעומת 54,497 מיליון ש"ח בסוף 2023.

הון זה מהווה בסיס לחישוב ההון הפיקוחי המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק בתוספת מכשירים הוניים והתאמות פיקוחיות כפי שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 של הפיקוח על הבנקים.

יחס הון למאזן ב-30 בספטמבר 2024 הינו 8.0%.

יחס הון עצמי רובד 1 הושפע בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 בעיקר מהרווח הנקי לתקופה, בניכוי הדיבידנד והרכישה העצמית ומהגידול בתיק האשראי. להפחתת שווי ההשקעה במניית Valley שנרשמה ברבעון השני של שנת 2024 אין השפעה מהותית על יחסי ההון של הבנק.

להרחבה ופרטים בגין שינויים רגולטוריים נוספים בתקופת הדיווח ושינויים צפויים בנוגע למדידת הלימות ההון ראה להלן בהמשך הפרק.

מבנה ההון הפיקוחי

במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-210 (להלן בפרק זה: "ההוראות"). הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות המעבר שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים.

על פי הוראות אלו, רכיבי ההון בקבוצה לצורך חישוב הלימות ההון משויכים לשני רבדים:

1. הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף.
2. הון רובד 2.

סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

הון עצמי רובד 1

הון עצמי רובד 1 (Common Equity Tier 1) כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1, אשר נובעות ממדידת ההתחייבות הפנסיונית והנכסים שיועדו מראש לגידור לצורכי ההון הפיקוחי החל מיום 1 ביולי 2022, כאמור לעיל, וכן מיישומן של הוראות רגולטוריות שונות המפורטות בהמשך.

פירוט לגבי הדרישה הרגולטורית ליחס הון עצמי רובד 1 ומזערי מופיע להלן בפסקת הלימות ההון.

הון רובד 1

על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, הון רובד 1 יכלול, בנוסף להון עצמי רובד 1, גם הון רובד 1 נוסף (Additional Tier 1), אשר מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202.

עד כה לא נקבעה בישראל דרישה רגולטורית ליחס הון רובד 1 נוסף מזערי, ובקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון רובד 1 נוסף.

הון רובד 2

הון רובד 2 (Tier 2) כולל מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

מכשירי הון נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 לצורך הכללתם בהון. הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202), יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il בפרק אודות > מידע כספי > גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

הלימות ההון

יחסי ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5%. דרישה זו חלה על לאומי.

ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור, שהן למטרת מימון זכויות במקרקעין. בהתאם, דרישות ההון המזעריות שחלו על הבנק ליום 30 בספטמבר 2024 הינן 10.23% ליחס הון עצמי רובד 1 (כולל דרישת ההון בגין יתרת ההלוואות לדיור) ו-13.50% ליחס ההון הכולל.

למידע אודות הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה וההקלה בנוגע הלוואות לדיור שניתנה במסגרתה ראה ביאור 9 בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2024 ופרק הון והלימות הון בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2023.

תכנון ההון ויעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק

למידע אודות תכנון ההון ויעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק ראה פרק הון והלימות הון בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2023.

לפירוט תהליך ה-ICAAP והשימוש במבחני קיצון, ראה דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.

מדיניות חלוקת דיבידנד

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 6 במרס 2019, קובעת כי מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 18 בנובמבר 2024 אישר הדירקטוריון חלוקת רווחים בשיעור כולל של 40% מהרווח הנקי לרבעון השלישי של שנת 2024, מזה כ-30% דיבידנד במזומן בסך של כ-688 מיליון ש"ח, והיתרה באמצעות רכישה עצמית של מניות בסך 229 מיליון ש"ח, כפי שיפורט בהמשך. סכום הדיבידנד שאושר לכל מניה בת 1 ש"ח ע.נ. הינו כ-45.61 אגורות. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב רכישה עצמית של מניות ומימוש ניירות ערך המירים של הבנק. הדירקטוריון קבע את יום 27 בנובמבר 2024 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 5 בדצמבר 2024 כיום התשלום.

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
29 בנובמבר 2022	19 בדצמבר 2022	23.08	356
14 במרס 2023	4 באפריל 2023	45.20	698
23 במאי 2023	15 ביוני 2023	19.10	294
15 באוגוסט 2023	7 בספטמבר 2023	48.05	736
29 בנובמבר 2023	17 בדצמבר 2023	23.21	353
19 במרס 2024	11 באפריל 2024	23.97	365
28 במאי 2024	20 ביוני 2024	54.91	835
14 באוגוסט 2024	5 בספטמבר 2024	144.99 ¹	681

¹ בהתאם לדיווח המשלים מיום 26 באוגוסט 2024.

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק 2023

למידע אודות תכנית זו ראה ביאור 9א. בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2024.

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק 2024

ביום 27 במאי 2024 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על מיליארד ש"ח, החל מיום 29 במאי 2024 ועד ליום 22 במאי 2025 או עד לרכישת כל סכום התכנית, כמוקדם ביניהם.

תכנית הרכישה מבוצעת במסגרת המסחר בבורסה ו/או בעסקאות מחוץ לבורסה, באמצעות חבר בורסה חיצוני ובלתי תלוי שפועל על פי ייפוי כח בלתי חוזר, בהתאם למנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך. תכנית הרכישה מבוצעת בארבעה שלבים נפרדים, שכל אחד מהם בלתי הדיר, בהתאם לתנאי מנגנון נמל מבטחים (להלן: "שלב א" ו-"שלב ב" ו-"שלב ג" ו-"שלב ד").

ביצוע שלב א' החל ביום 29 במאי 2024, והסתיים ביום 7 באוגוסט 2024 במסגרתו רכש הבנק (באמצעות חבר בורסה בלתי תלוי עמו התקשר) 8,536,690 מניות הבנק בהיקף של 270 מיליון ש"ח מכח התכנית האמורה.

ביצוע שלב ב' החל ביום 18 באוגוסט 2024, והסתיים ביום 13 באוקטובר 2024 במסגרתו רכש הבנק (באמצעות חבר בורסה בלתי תלוי עמו התקשר) 6,554,354 מניות הבנק בהיקף של 227 מיליון ש"ח מכח התכנית האמורה. נכון למועד פרסום הדוח, בבעלות הבנק 107,864,311 מניות רדומות.

ערב פרסום דוח זה החליט הבנק לבצע את שלב ג', ונתן לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ג' ביום 20 בנובמבר 2024. שלב ג' יסתיים במוקדם מבין: (א) יום 13 בפברואר 2025; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על 229 מיליון ש"ח. לאחר סיום שלב ג', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ד', ייתן הבנק לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ד' ביום המסחר השני ממועד פרסום הדוח הכספי הראשון שלאחר מועד קבלת ההחלטה בדבר ביצוע שלב ד'. במקרה כזה, יסתיים שלב ד' במוקדם מבין: (א) יום 22 במאי 2025; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על סך השווה ל-1 מיליארד ש"ח, בניכוי סך הרכישות שבוצעו בפועל במסגרת השלבים א', ב' ו-ג'. אם לאחר שלב ג' תתקבל החלטה שלא לבצע את שלב ד', יפרסם על כך הבנק דיווח מיידי.

אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע תכנית הרכישה, כנדרש בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 332, התקבל ביום 22 במאי 2024, בכפוף לעמידה במגבלות וביעדי ההון, ובכלל זאת התנאי לפיו התכנית תופסק לאלתר אם במהלך תקופת התכנית יתברר כי על פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו הבנק אינו עומד ביחס הון עצמי רובד 1 של 10.9% לפחות, ובכפוף לכך שהיקף הרכישה העצמית בכל אחד מהשלבים ייקבע בשים לב למצב הגיאופוליטי וכן ליחסי ההון בפועל של הבנק ולכריות ההוניות הנדרשות בתרחישים האפשריים השונים.

למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 28 במאי 2024.

התאמות להון עצמי רובד 1 ושינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון

התפתחויות בהוראות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים בנוגע למדידת הלימות ההון

בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים מאמץ את הוראות ועדת באזל משנת 2017 בנושא חישוב דרישות הון בגין סיכון תפעולי. ביום 19 ביוני 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206 "מדידה והלימות הון – סיכון תפעולי" במסגרת החוזר נקבעה הגדרה מעודכנת של חישוב הקצאת ההון בגין סיכון תפעולי כך שהיא מבוססת, בין השאר, על רכיבי האינדיקטור העסקי ועל מכפיל ההפסד הפנימי שמבוסס על ממוצע ההפסדים ההיסטוריים של התאגיד הבנקאי. יישום ההוראה יחול ביום 1 בינואר 2026. עם זאת, עד ליום 31 בדצמבר 2028 מכפיל ההפסד הפנימי יקבע על אחד.

חוזר בנושא "הון פיקוחי – השפעת יישום כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים" לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, וחוזר בנושא "הפסדי אשראי צפויים ממכשירים פיננסיים"

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים. בהתאם להוראות המעבר שפרסם הפיקוח על הבנקים, מאחר וכתוצאה מהיישום לראשונה חל קיטון בהון עצמי רובד 1 של הבנק ל-1 בינואר 2022, הוסיף הבנק באופן חלקי בהון עצמי רובד 1 75% מהקיטון בהון העצמי רובד 1 שבמועד היישום לראשונה. תוספת זו הולכת ופוחתת ב-25% כל תחילת שנה עד לתוספת של 0% ב-1 בינואר של שנת היישום הרביעית. בהתאם, ביום 1 בינואר 2024 25% מהקיטון בהון עצמי רובד 1 שבמועד היישום לראשונה התווספו להון עצמי רובד 1.

למידע נוסף אודות שינויים רגולטוריים במדידת דרישות ההון ראה פרק הון והלימות ההון בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2023.

להלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי

- שינוי היקף נכסי סיכון – נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים ליום 30 בספטמבר 2024 בכ-495 מיליארד ש"ח. גידול של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 בכ-0.02% ואת יחס הון כולל בכ-0.03%.
- שינוי הון עצמי רובד 1 – הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2024 מסתכם בכ-59.7 מיליארד ש"ח. קיטון ב-100 מיליון ש"ח בהון עצמי רובד 1 יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 ואת יחס הון כולל בכ-0.02%.
- שינוי בשער החליפין – פיחות של 1% בשער החליפין של השקל מול כל המטבעות יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 ואת יחס הון כולל בכ-0.02%.
- עלייה של 1% בעקום הריבית חסרת הסיכון בכלל המטבעות על חשיפת ההון הפיקוחי, משמעה קיטון של כ-0.06% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס הון כולל.
- דירוג מדינת ישראל משפיע על דרישות ההון בגין חשיפות הבנק לממשלת ישראל וכן בגין חשיפות לבנקים, גופים מוסדיים וישויות בסקטור הציבורי בישראל. הירידה בדירוג האשראי של מדינת ישראל עליה הודיעה חברת הדירוג Moody's ביום 27 בספטמבר 2024, בשני נושאים (notches), כשלעצמה, לא משפיעה על יחסי הלימות ההון של הבנק. להערכת הבנק, להורדת דירוג נוספת של מדינת ישראל בנוטש אחד בידי איזו מחברות הדירוג האחרות לא צפויה השפעה ישירה על יחסי הלימות ההון של הבנק. אם וככל שתהיה ירידה של שני נושאים ומעלה בדירוג מדינת ישראל בידי אחת או שתי חברות הדירוג, S&P ו-Fitch, צפויה ירידה של כ-0.36% ביחס הון עצמי רובד 1 וכ-0.44% ביחס הון כולל של הבנק, כפי שהם ליום 30 בספטמבר 2024 (העומדים על: 12.07%- ו-14.77% בהתאמה).

למידע נוסף ראה פרק דירוג האשראי בדוח ממשל תאגידי, ודיווחים מיוחדים מיום 10 בפברואר 2024 ומיום 29 בספטמבר 2024.

המידע הנ"ל לגבי הלימות ההון וניהולה מתייחס לפעולות עתידיות של הבנק, והוא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

חלק 4 - יחס מינוף

יחס המינוף מחושב באחוזים ומוגדר כמדידת ההון הרגולטורי מחולק במדידת החשיפה. ההון הרגולטורי לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, בהתאם להתאמות פיקוחיות לעניין חישוב ההון. מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. יחס המינוף הינו מדד משלים ליחס ההון ומהווה מגבלה נוספת על רמת המינוף של המגזר הבנקאי.

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

	30 בספטמבר		31 בדצמבר
	2024	2023	2023
	במיליוני ש"ח		
1 סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים	739,050	690,662	719,635
התאמות בגין:			
4 מכשירים פיננסיים נגזרים	31,835	8,520	14,600
6 פריטים חוץ מאזניים	74,895	69,038	70,550
7 אחרות	5,827	4,909	5,229
8 חשיפה לצורך יחס המינוף	851,607	773,129	810,014

יחס המינוף (LR2)

30 בספטמבר			31 בדצמבר
2024			2023
במיליוני ש"ח			
פריט			
חשיפות מאזניות			
1	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות) ^(א)	696,961	648,114
2	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1	(418)	(680)
3	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)	696,543	647,434
חשיפות בגין נגזרים			
4	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים	19,929	14,792
5	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים	39,415	26,343
7	ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים	-	-
11	סך חשיפות בגין נגזרים	59,344	41,135
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך			
12	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית	7,439	1,015
15	חשיפות בגין עסקאות כסוכן	13,386	14,507
16	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך	20,825	15,522
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
17	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו	215,535	192,647
18	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי	(140,640)	(123,609)
19	פריטים חוץ מאזניים	74,895	69,038
הון וסך החשיפות			
20	הון רובד 1	59,703	51,998
21	סך החשיפות	851,607	773,129
יחס מינוף			
22	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218	7.01%	6.73%

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ראה "הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית" בחלק 3 בדוח זה.

כמו כן, בחישוב יחס המינוף הובאו בחשבון התאמות מיישום שיטת המדידה החדשה בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

למידע נוסף בנושא הלימות הון ומינוף ראה ביאור 9ב. בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2024.

למידע נוסף אודות התאמות להוראת השעה בנושא יחס המינוף, ראה סעיף התאמות להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 לעיל.

יחס המינוף ב-30 בספטמבר 2024 הינו 7.01%, עלייה של כ-0.36% לעומת 31 בדצמבר 2023.

העלייה ביחס המינוף נובעת מגידול בהון רובד 1 של כ-5.8 מיליארד ש"ח. מנגד חל גידול בחשיפות של כ-41.6 מיליארד ש"ח הנובע מגידול בחשיפה המאזנית של כ-14.2 מיליארד ש"ח, גידול בחשיפת נגזרים של כ-17.3 מיליארד ש"ח, גידול בחשיפות בעסקאות למימון ניירות ערך של כ-5.6 מיליארד ש"ח, וכן גידול בחשיפות החוץ מאזניות לאחר המרה לערך אשראי של כ-4.3 מיליארד ש"ח.

חלק 5 - סיכון אשראי

מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA)

אשראי הינו פעילות ליבה של הבנק והקבוצה, המתקיימת באופן מבוצר במספר קווי עסקים.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי כפי שסוכמו.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות: אשראי לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב וחשיפות בגין פעילות בנגזרים.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בנושא ניהול סיכון אשראי, ניהול בנקאי תקין מספר 311A בנושא ניהול אשראי צרכני ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

במסגרת ניהול סיכונים אשראי הבנק מנטר את איכות תיק האשראי, לרבות נאותות כוללת של ההפרשה להפסדי אשראי לכיסוי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, ריכוזיות תיק האשראי ופעילות לפי מוצרים עיקריים, כגון: אשראי לענף בינוי ונדל"ן, הלוואות לדיר, אשראי לאנשים פרטיים ואשראי ממונף.

במסגרת ניהול סיכון האשראי מבוצעות באופן שוטף התאמות בניהול סיכון האשראי ובתיאבון הסיכון, ככל שנדרש.

במהלך תשעת החודשים הראשונים לשנת 2024, לא חלו שינויים מהותיים במבנה הממשל התאגידי הקשור לסיכון אשראי.

השפעות מאקרו כלכליות ומלחמת "חברות ברזל"

פעילות הבנק מושפעת, בין היתר, מהתפתחויות מאקרו כלכליות, מהסביבה העסקית המקומית ומההאטה בפעילות הכלכלית העולמית.

קצב הצמיחה בשנת 2024 צפוי להיות נמוך מזה שהוערך ערב הלחימה. בין תחומי הפעילות העיקריים שנפגעו באופן משמעותי מהמלחמה ופעילותם טרם חזרה לרמתה טרום המלחמה ניתן לציין את ענפי תיירות החוץ והחקלאות. לצד זאת, בענף הבנייה חלו שינויים משמעותיים. ככל שההסלמה בלחימה תמשך, הפוטנציאל לפגיעה בענפים נוספים ואזורים נוספים יגדל.

לפירוט השינויים בענף הבנייה ראה פרק סיכונים בענפי הבינוי והנדל"ן בהמשך הדוח.

למידע נוסף ראה סיכון מאקרו כלכלי בפרק הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר בתחילת דוח זה.

בשל חוסר הוודאות הגבוה של השפעות המלחמה לא ניתן לאמוד במדויק את עוצמת הפגיעה הצפויה בתיק האשראי של הבנק התלויה, בין היתר, במשך הלחימה ואפשרות הסלמתה. לאור העלייה ברמת הסיכון מתחילת המלחמה חודדו דגשים בתחום האשראי בקווי העסקים השונים והתאמות נוספות במידת הנדרש מבוצעות בשוטף.

הוצאות להפסדי אשראי

ההפרשה להפסדי אשראי של הבנק מייצגת את אומדני הבנק. הפרשה זו מהווה אומדן המבוסס על שיקול דעת שהופעל ברבעון השלישי בסביבה משתנה המאופיינת בחוסר וודאות. לצורך גיבוש אומדן הפסדי האשראי הצפויים, הבנק מתחשב באופן עקבי בהנחיות הפיקוח על הבנקים, בתחזיות, בתרחישים, בהנחות ובהערכות, שמתייחסים להשלכות האפשריות של המלחמה.

תהליך גיבוש האומדן הותאם לתחזיות רלוונטיות לתנאי המלחמה והתפתחותה וכולל את ההפסד הצפוי לבנק ברמה הקבוצתית. במסגרת זו מתבסס הבנק על בחינת פרופיל הסיכון של ענפי המשק השונים, בדגש על ענפי משק שלהערכת הבנק חשופים יותר לנזקי המלחמה, כלי המדידה הקיימים ברשותו, כגון: היקף המחיקות, פרופיל הסיכון של ענף המשק, תקופת החוב, סיווג החוב, תיאבון הסיכון, מודלים מאקרו כלכליים להערכת הפסדי אשראי לשיקוף השפעות שינויים בתחזיות לפרמטרים כלכליים מרכזיים בשנה הקרובה (כגון: תחזיות צמיחה, צריכה פרטית, שערי חליפין, שיעור אבטלה במשק ושיעור הריבית). גיבוש האומדן מבוסס על תרחישים ברמות חומרה שונות, לאור התארכות המלחמה ואי הוודאות החמיר הבנק את ההסתברות להתממשות תרחישים פסימיים יותר ביחס לתרחיש הבסיס. המשך החמרה בכל אחד מהפרמטרים, ו/או החמרת משקל התרחישים הפסימיים, עלול להביא להגדלת ההפרשה להפסדי אשראי.

נוכח ההשתנות התכופה בתנאים הכלכליים והמשקיים, הבנק בחן במהלך הרבעון השלישי של 2024 ועד לסמוך לתאריך פרסום הדוח את הפרמטרים המרכזיים בתהליך ההפרשה וביצע את העדכונים שנמצאו מתאימים, כמתואר לעיל.

ההוצאות להפסדי אשראי הסתכמו ברבעון השלישי של 2024 בסך של 312 מיליון ש"ח, מתוכן נרשמה הוצאה בסך של 375 מיליון ש"ח בגין הפרשה קבוצתית, אשר נבעה בעיקרה מהחמרת פרמטרים מאקרו כלכליים.

על מנת לבחון את רגישות ההפרשה הקבוצתית לשינויים היפותטיים ברמת הסיכון של ענפי המשק ובפרמטרים המאקרו כלכליים שבבסיס האומדן, ביצע הבנק הערכה להשפעת שינוי אחיד בפרמטרים המאקרו כלכליים (החמרה והטבה בשיעור אחיד של 1%), ולהסתברות להתממשות התרחישים השונים (תרחיש מרכזי, פסימי וקיצוני) בכל אחד ממבחני הרגישות.

הפרמטרים המאקרו כלכליים המרכזים בהם בוצע שינוי בתרחישי הייחוס הינם, בין היתר, התוצר, צריכה פרטית, אינפלציה, ריבית בנק ישראל ושער חליפין.

השפעת ההחמרה בפרמטרים תשקף תוספת להפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ברבעון השלישי של 2024 בסך של כ-490 מיליון ש"ח. הטבה בפרמטרים תביא להקטנת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי ברבעון השלישי של 2024 ביחס לתרחיש הייחוס בסך של כ-727 מיליון ש"ח.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

הקלות ושינויים בתנאי אשראי במסגרת ההתמודדות עם השלכות המלחמה

הבנק אימץ את מתווי הסיוע של בנק ישראל ומיישם את ההנחיות שקבעו הפיקוח על הבנקים ורגולטורים נוספים.

למידע מפורט והרחבה של כלל הפרסומים הרלוונטיים של בנק ישראל ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית, צעדים רגולטוריים עקב מלחמת חרבות ברזל, בדוח ממשל תאגיד.

כמו כן, הבנק מיישם הקלות נוספות ללקוחותיו, במטרה להקל עליהם את ההתמודדות עם השלכות המלחמה.

למידע אודות ההקלות הניתנות על ידי הבנק ופירוט ההשפעה הכמותית הצפויה בגין הקלות אלו עד סמוך למועד פרסום הדוחות ראה פרק שינויים עיקריים בשנה החולפת – מלחמת "חרבות ברזל" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

הערכת סיכון וסיווג חובות שעברו שינויים בתנאים על רקע מלחמת "חרבות ברזל"

בהתאם להנחיות הפיקוח, לאפשר ללווים אשר הושפעו מהמלחמה גמישות נוספת בפירעון הלוואות, בוצעו הסדרי פירעון הכוללים שינויים בתנאי הלוואות, לרבות דחיית ופריסת תשלומי הלוואות.

ללקוחות העונים לקריטריונים של מתווה בנק ישראל נקבעו הסדרי פירעון גורפים וליתר הלקוחות בוצעו שינויים, תוך הערכת סיכון החוב והלווה, לצורך זיהוי חובות בעייתיים או חובות בקשיים שתנאיהם שונו. זאת בשים לב, כי ככלל ועל פי הנחיית בנק ישראל, הסדרי פירעון כאמור, כשלעצמם, אינם בהכרח מעידים על כך שהלקוח נמצא בקשים פיננסיים לעניין סימון החובות כחובות ללווים בקשיים פיננסיים שעברו שינויים בתנאים.

במסגרת הערכת הסיכון של החובות בהם בוצעו הסדרי פירעון, נבחן מצב הלווה או החוב במועד השינוי, בין היתר בהתייחס לנושאים הבאים:

- הרקע לשינוי התנאים, קרי האם השינוי המבוקש נובע מקשיים פיננסיים או תפעוליים כתוצאה מהשלכות המלחמה
- היסטורית פירעון תשלומי החובות של הלווה בדגש על תשלום הלוואות כסדרן וללא חריגות לפני המלחמה
- יכולת שירות החוב בהתחשב בכלל תזרימי הלקוח לרבות אלו הנובעים מתמיכה ממשלתית
- תקופת הדחיה/פריסה המבוקשת בהתחשב בצפי למשך ההשפעה של השלכות המלחמה

ככל שעל פי הערכת הסיכון לעיל, מזהה כי מדובר בפגיעה זמנית ביכולת שירות החוב של הלקוח (קרי מדובר בלקוח שלא היה בקשיים לפני המלחמה, השינוי בתנאי החוב הנו על רקע השלכות המלחמה וקיים צפי לפירעון החוב בתנאים החדשים), החוב לא מסווג כחוב בעייתי או כחוב בקשיים שתנאיו שונו. לעומת זאת, ככל שהערכת הסיכון מצביעה על כך שהקשיים הפיננסיים של הלווה החלו טרום המלחמה וקיים צפי לפגיעה ביכולת שירות החוב במלואו, נבחן הצורך בסיווג החוב כחוב בעייתי או כחוב בקשיים שתנאיו שונו, בהתאם לתבחינים, קריטריונים ותחשיבים כמותיים הנהוגים בבנק.

יודגש כי חובות בהם בוצעו הסדרי חוב ולא סווגו, מנוטרים במסגרת הניהול השוטף של חובות בהם חלה הרעה בסיכון, בהתאם לתבחינים וקריטריונים הנהוגים בבנק.

חוב כאמור שלא היו בגינו תשלומים בפיגור במועד תחילת המלחמה, לא מדווח כחוב בפיגור אם לא קיים פיגור בתשלומים בהתאם לתנאים המעודכנים של החוב. בנוסף, חובות שהיו בגינם תשלומים בפיגור במועד תחילת המלחמה, הותאם בגינם מצב הפיגור חזרה למצב כפי שהיה במועד תחילת המלחמה ולמעשה הוקפאה ספירת הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

א	ב	ג	ד
30 בספטמבר 2024			
יתרות ברוטו ^(א)			
לא צוברים או הפרשות להפסדי אשראי			
בפיגור של 90 ימים או יותר אחרים או ירידות ערך יתרות נטו (א+ב+ג)			
במיליוני ש"ח			
1	חובות, למעט אגרות חוב	2,510	460,519
2	אגרות חוב	-	89,116
3	חשיפות חוץ מאזניות	161	214,012
4	סך הכל	2,671	763,647
456,190	(6,839)		
89,115	(1)		
213,366	(807)		
758,671	(7,647)		
30 בספטמבר 2023			
יתרות ברוטו ^(א)			
לא צוברים או הפרשות להפסדי אשראי			
בפיגור של 90 ימים או יותר אחרים או ירידות ערך יתרות נטו (א+ב+ג)			
במיליוני ש"ח			
1	חובות, למעט אגרות חוב	3,317	425,299
2	אגרות חוב	-	103,222
3	חשיפות חוץ מאזניות	153	191,236
4	סך הכל	3,470	719,757
422,380	(6,236)		
103,222	-		
190,687	(702)		
716,289	(6,938)		
31 בדצמבר 2023			
יתרות ברוטו ^(א)			
לא צוברים או הפרשות להפסדי אשראי			
בפיגור של 90 ימים או יותר אחרים או ירידות ערך יתרות נטו (א+ב+ג)			
במיליוני ש"ח			
1	חובות, למעט אגרות חוב	3,759	432,055
2	אגרות חוב	-	126,001
3	חשיפות חוץ מאזניות	173	198,321
4	סך הכל	3,932	756,377
429,083	(6,731)		
125,999	(2)		
197,747	(747)		
752,829	(7,480)		

(א) בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים, של פריטים מאזניים וחוז מאזניים היוצרים חשיפה לסיכון אשראי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק

30 בספטמבר 2024									
סיכון אשראי כולל ^(א)					חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)				
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	בעייתי ^(ו)	סך הכל ^(ז)	חובות ^(ב)	בעייתי ^(ו)	לא צובר	הפסדי אשראי ^(ד)		
							הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבורי מסחרי									
חקלאות ^(ח)	2,510	2,383	75	2,508	2,182	75	14	(13)	4 (137)
כרייה וחציבה	1,235	1,230	3	1,154	907	3	-	16	- (58)
תעשייה	35,920	35,028	759	34,764	20,277	759	174	(14)	(77) (578)
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ט)	129,650	128,230	1,075	129,593	70,031	1,075	648	55	100 (1,641)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	54,377	53,845	349	53,580	46,541	349	113	27	(64) (1,161)
אספקת חשמל ומים	11,887	11,512	373	11,463	6,852	373	21	19	1 (159)
מסחר ^(י)	41,525	40,649	824	41,097	32,506	824	309	35	29 (757)
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל ^(י)	4,934	4,780	91	4,857	4,136	91	18	(8)	(3) (52)
תחבורה ואחסנה	9,432	9,236	189	9,363	7,898	189	63	(7)	18 (199)
מידע ותקשורת	7,924	7,782	106	7,726	3,868	106	9	2	(4) (70)
שירותים פיננסיים	61,414	61,372	42	44,261	32,882	42	27	(13)	3 (231)
שירותים עסקיים ואחרים	14,213	13,929	266	14,181	9,370	266	75	1	(13) (435)
שירותים ציבוריים וקהילתיים	11,145	11,038	105	11,130	8,791	105	25	69	7 (214)
סך הכל מסחרי	386,166	381,014	4,257	365,677	246,241	4,257	1,496	169	1 (5,692)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	146,343	143,011	578	146,343	140,730	578	557	(10)	- (624)
אנשים פרטיים - אחר	47,823	45,258	993	47,814	30,408	993	217	328	299 (984)
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	580,332	569,283	5,828	559,834	417,379	5,828	2,270	487	300 (7,300)
בנקים בישראל	3,039	3,039	-	2,460	2,405	-	-	14	- (16)
ממשלת ישראל	64,787	64,787	-	636	636	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	648,158	637,109	5,828	562,930	420,420	5,828	2,270	501	300 (7,316)

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ז), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 420,420, 64,029, 1,610, 19,589, 142,510 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (ז) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ח) להערכת הבנק, פעילות ענפים אלו חשופה במיוחד לנזקי המלחמה.

30 בספטמבר 2024									
סיכון אשראי כולל ^(א)					חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)				
הפסדי אשראי ^(ד)					ימזה:				
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	בעייתי ^(ו)	סך הכל	חובות ^(ב)	בעייתי ^(ו)	לא צובר	הפסדי אשראי בגין הוצאות (הכנסות)	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור מסחרי									
165	165	-	158	127	-	-	(1)	-	-
565	565	-	-	-	-	-	-	-	-
5,529	5,521	5	4,118	3,120	5	-	(24)	-	(23)
14,648	14,418	230	14,552	11,735	230	7	50	82	(175)
1,059	1,059	-	546	345	-	-	(1)	-	-
566	566	-	181	150	-	-	-	-	-
4,584	3,559	1,025	4,548	4,397	1,025	249	(14)	(33)	(86)
936	926	10	609	608	10	10	(1)	-	-
1,756	1,756	-	1,343	510	-	-	(1)	-	(7)
48,494 ^(ז)	48,486	-	3,914	3,388	-	-	6	-	(22)
523	523	-	429	425	-	-	(2)	-	(1)
100	100	-	10	7	-	-	-	-	-
78,925	77,644	1,270	30,408	24,812	1,270	266	12	49	(314)
סך הכל מסחרי									
51	51	-	51	48	-	-	-	-	-
24	23	1	24	10	1	1	(2)	-	-
79,000	77,718	1,271	30,483	24,870	1,271	267	10	49	(314)
48,165	48,165	-	19,403	16,413	-	-	4	-	(16)
19,848	19,848	-	1,932	1,326	-	-	1	-	(2)
147,013	145,731	1,271	51,818	42,609	1,271	267	15	49	(332)
795,171	782,840	7,099	614,748	463,029	7,099	2,537	516	349	(7,648)
סך הכל									

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 42,615, 51,227, 4,326, 39,642, 9,209 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ז) כולל סיכון אשראי שנובע מהשקעות באגרות חוב המגובות בנכסים. למידע נוסף ראה ביאור 5 בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2024.

31 בדצמבר 2023									
סיכון אשראי כולל ^(א)					חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)				
הפסדי אשראי ^(ד)									
דירוג ביצוע אשראי ^(ה)					ימזה:				
סך הכל	אשראי ^(ה)	בעייתי ^(ו)	סך הכל ^(ז)	חובות ^(ב)	בעייתי ^(ו)	לא צובר	הפסדי אשראי בגין (הכנסות) הוצאות	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור מסחרי									
חקלאות ^(ח)	2,555	2,372	159	2,554	2,212	159	25	17	(158)
כרייה וחציבה	919	916	3	892	688	3	-	10	(42)
תעשייה	35,530	34,515	912	34,593	19,226	912	174	48	(514)
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(י)	120,160	118,420	1,479	120,133	66,246	1,479	1,113	708	(1,697)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	51,813	51,213	412	50,987	43,831	412	149	152	(1,039)
אספקת חשמל ומים	10,677	10,265	412	10,321	5,825	412	14	70	(140)
מסחר ^(ח)	40,570	39,763	775	39,970	33,166	775	282	303	(749)
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל ^(ח)	4,496	4,338	97	4,438	3,621	97	19	11	(56)
תחבורה ואחסנה	9,538	9,295	243	9,450	7,976	243	89	64	(222)
מידע ותקשורת	6,847	6,663	139	6,645	3,618	139	14	(4)	(65)
שירותים פיננסיים	54,350	54,276	73	43,171	30,652	73	40	29	(250)
שירותים עסקיים ואחרים	13,532	13,267	254	13,512	8,894	254	71	84	(417)
שירותים ציבוריים וקהילתיים	10,868	10,758	110	10,857	8,831	110	34	6	(167)
סך הכל מסחרי	361,855	356,061	5,068	347,523	234,786	5,068	2,024	1,498	(5,516)
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור	135,561	130,761	713	135,561	130,568	713	688	221	(634)
אנשים פרטיים - אחר	47,308	44,507	1,094	47,287	29,816	1,094	343	649	(957)
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	544,724	531,329	6,875	530,371	395,170	6,875	3,055	2,368	(7,107)
בנקים בישראל	3,272	3,272	-	2,516	2,515	-	-	(1)	(2)
ממשלת ישראל	96,922	96,922	-	643	643	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	644,918	631,523	6,875	533,530	398,328	6,875	3,055	2,367	(7,109)

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 398,328, 97,318, 256, 13,814, 135,202 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (ז) כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ח) להערכת הבנק, פעילות ענפים אלו חשופה במיוחד לנזקי המלחמה.

31 בדצמבר 2023									
סיכון אשראי כולל ^(א)					חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)				
הפסדי אשראי ^(ד)					ימזה:				
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	בעייתי ^(ו)	סך הכל	חובות ^(ז)	בעייתי ^(ח)	לא צובר	הפסדי אשראי בגין הוצאות (הכנסות)	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור מסחרי									
416	415	-	409	256	-	-	-	-	(1)
698	698	-	-	-	-	-	-	-	-
5,919	5,764	155	4,285	3,181	155	-	(19)	(2)	(48)
12,679	12,447	231	12,551	9,090	231	116	113	11	(206)
559	559	-	144	7	-	-	-	-	-
639	639	-	262	247	-	-	1	(1)	(1)
3,906	2,786	1,119	3,892	3,747	1,119	585	(39)	(16)	(71)
707	686	20	501	500	20	15	-	-	(1)
897	886	11	481	124	11	11	(6)	(1)	(12)
39,355 ^(ט)	39,354	-	3,642	3,379	-	-	(12)	(1)	(15)
548	548	-	457	441	-	-	5	-	(3)
42	42	-	7	6	-	-	(1)	(1)	-
66,365	64,824	1,536	26,631	20,978	1,536	727	42	(11)	(358)
סך הכל מסחרי									
57	57	-	57	56	-	-	-	-	-
15	14	1	15	6	1	1	-	-	-
66,437	64,895	1,537	26,703	21,040	1,537	728	42	(11)	(358)
40,503	40,503	-	18,398	15,283	-	-	(25)	-	(13)
28,384	28,384	-	1,468	1,163	-	-	(1)	-	(1)
135,324	133,782	1,537	46,569	37,486	1,537	728	16	(11)	(372)
780,242	765,305	8,412	580,099	435,814	8,412	3,783	2,383	527	(7,481)
סך הכל									

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 37,486, 57,815, 2,797, 28,143, 9,083 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (ז) כולל סיכון אשראי שנובע מהשקעות באגרות חוב המגובות בנכסים. למידע נוסף ראה ביאור 5 בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2024.

30 בספטמבר 2023									
סיכון אשראי כולל ^(א)					חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)				
הפסדי אשראי ^(ד)									
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					י'מזה:				
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	בעייתי ^(ו)	סך הכל	חובות ^(ב)	בעייתי ^(ו)	לא צובר	הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור מסחרי									
חקלאות ^(ח)	2,581	2,347	87	2,579	2,263	87	26	(1)	5 (130)
כרייה וחציבה	767	763	4	740	526	4	-	(5)	- (28)
תעשייה	37,188	36,089	1,099	35,691	21,124	1,099	125	72	(5) (547)
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(י)	119,245	117,613	1,414	119,215	65,720	1,414	1,060	572	48 (1,591)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	50,688	49,720	865	49,565	42,583	865	151	126	(13) (1,050)
אספקת חשמל ומים	10,727	10,317	363	10,346	5,927	363	14	59	- (127)
מסחר ^(י)	41,105	40,374	701	40,645	33,736	701	174	177	54 (620)
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל ^(י)	4,468	4,375	41	4,410	3,568	41	17	3	(3) (50)
תחבורה ואחסנה	9,660	9,441	219	9,534	8,175	219	99	10	16 (175)
מידע ותקשורת	7,032	6,814	138	6,464	3,421	138	13	(12)	(9) (60)
שירותים פיננסיים	52,980	52,922	58	42,056	32,006	58	44	19	- (237)
שירותים עסקיים ואחרים	13,810	13,553	252	13,613	9,141	252	67	57	11 (399)
שירותים ציבוריים וקהילתיים	10,984	10,912	72	10,967	8,878	72	32	(2)	11 (166)
סך הכל מסחרי	361,235	355,240	5,313	345,825	237,068	5,313	1,822	1,075	115 (5,180)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	132,847	130,845	596	132,847	127,996	596	570	119	6 (532)
אנשים פרטיים - אחר	47,121	44,366	995	47,102	30,745	995	303	445	294 (882)
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	541,203	530,451	6,904	525,774	395,809	6,904	2,695	1,639	415 (6,594)
בנקים בישראל	1,376	1,376	-	567	567	-	-	(2)	- (1)
ממשלת ישראל	76,888	76,888	-	373	373	-	-	-	- (2)
סך הכל פעילות בישראל	619,467	608,715	6,904	526,714	396,749	6,904	2,695	1,637	415 (6,597)

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 129,965, 15,029, 1,784, 75,939, 396,749 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ז) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(ח) להערכת הבנק, פעילות ענפים אלו חשופה במיוחד לנזקי המלחמה.

30 בספטמבר 2023									
סיכון אשראי כולל ^(א)					חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)				
הפסדי אשראי ^(ד)									
הוצאות (הכנסות)					ימזה:				
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	בעייתי ^(ו)	סך הכל	חובות ^(ב)	בעייתי ^(ו)	לא צובר	הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור מסחרי									
279	279	-	272	268	-	-	-	-	-
725	725	-	-	-	-	-	-	-	1
6,007	6,006	-	4,231	3,051	-	-	2	-	(23)
12,388	12,012	375	12,265	8,718	375	131	147	3	(200)
570	570	-	146	7	-	-	-	-	2
864	805	58	475	466	58	-	-	-	3
3,860	2,872	987	3,848	3,687	987	443	(49)	(15)	(58)
288	287	-	80	79	-	-	-	-	-
1,066	1,037	29	595	211	29	29	(4)	-	(15)
37,829 ^(ז)	37,826	1	4,094	3,546	1	1	2	-	(29)
4,601	4,600	1	725	705	1	-	4	-	(4)
140	140	-	105	104	-	-	(1)	(1)	(1)
68,617	67,159	1,451	26,836	20,842	1,451	604	101	(13)	(324)
סך הכל מסחרי									
17	16	-	16	15	-	-	-	-	-
59	16	42	59	50	42	1	-	-	(1)
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל									
68,693	67,191	1,493	26,911	20,907	1,493	605	101	(13)	(325)
30,108	30,108	-	12,514	9,977	-	-	(23)	-	(16)
19,850	19,849	-	1,336	983	-	-	-	-	-
118,651	117,148	1,493	40,761	31,867	1,493	605	78	(13)	(341)
סך הכל פעילות בחו"ל									
738,118	725,863	8,397	567,475	428,616	8,397	3,300	1,715	402	(6,938)
סך הכל									

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 31,867, 50,695, 1,145, 26,049, 8,895 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ז) כולל סיכון אשראי שנובע מהשקעות באגרות חוב המגובות בנכסים. למידע נוסף ראה ביאור 5 בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2024.

שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)

א	א1	א2	ב	ג	ד	ה
30 בספטמבר 2024						
לא						
מובטחים	מובטחים ^(א)					
סך הכל	סך הכל	מזה: על ידי		מזה: על ידי		
יתרה	יתרה	ביטחון		ערבויות פיננסיות		
מאזנית ^(א)	מאזנית ^(א)	מזה: סכום	יתרה	מזה: סכום	יתרה	מזה: סכום
		מובטח ^(ב)	מאזנית ^(א)	מובטח ^(ב)	מאזנית ^(א)	מובטח ^(ב)
במיליוני ש"ח						
1	380,043	76,147	46,822	55,359	25,391	21,431
2	75,418	13,697	13,621	-	-	13,621
3	455,461	89,844	60,443	55,359	25,391	34,485
4	2,429	81	21	36	4	45
מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר						
16						
א	א1	א2	ב	ג	ד	ה
30 בספטמבר 2023						
לא						
מובטחים	מובטחים ^(א)					
סך הכל	סך הכל	מזה: על ידי		מזה: על ידי		
יתרה	יתרה	ביטחון		ערבויות פיננסיות		
מאזנית ^(א)	מאזנית ^(א)	מזה: סכום	יתרה	מזה: סכום	יתרה	מזה: סכום
		מובטח ^(ב)	מאזנית ^(א)	מובטח ^(ב)	מאזנית ^(א)	מובטח ^(ב)
במיליוני ש"ח						
1	358,179	64,201	37,793	44,684	20,955	16,838
2	89,410	13,812	13,719	-	-	13,719
3	447,589	78,013	51,512	44,684	20,955	33,329
4	3,225	92	25	55	15	37
מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר						
10						
א	א1	א2	ב	ג	ד	ה
31 בדצמבר 2023						
לא						
מובטחים	מובטחים ^(א)					
סך הכל	סך הכל	מזה: על ידי		מזה: על ידי		
יתרה	יתרה	ביטחון		ערבויות פיננסיות		
מאזנית ^(א)	מאזנית ^(א)	מזה: סכום	יתרה	מזה: סכום	יתרה	מזה: סכום
		מובטח ^(ב)	מאזנית ^(א)	מובטח ^(ב)	מאזנית ^(א)	מובטח ^(ב)
במיליוני ש"ח						
1	359,619	69,464	40,345	48,812	21,057	19,288
2	112,181	13,818	13,235	-	-	13,235
3	471,800	83,282	53,580	48,812	21,057	34,470
4	3,594	165	31	111	14	54
מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר						
17						

(א) יתרה מאזנית בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים ולאחר הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני.
(ב) יתרה מאזנית של החלק מסכום החובות שמובטח בביטחון, ערבות או נגזר אשראי, לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.
(ג) יתרה מאזנית של החובות כאמור, לאחר הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני, שמובטחים באופן חלקי או מלא, ללא קשר לחלק הספציפי שהובטח בחשיפה המקורית.

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון^{(א)(ב)} (CR5)

א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יג	
30 בספטמבר 2024									
סוגי נכסים / משקל סיכון									
	0%	2%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%
במיליוני ש"ח									
1	193,802	-	1,085	-	242	-	-	583	-
ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית									
2	1,663	-	2,585	-	6,938	-	-	26	-
ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית									
3	2,294	-	18,931	-	9,243	-	-	65	8
בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)									
4	-	-	1,338	-	490	-	-	6	-
חברות ניירות ערך									
5	-	-	17,104	-	17,189	-	-	140,414	897
תאגידים									
6	-	-	-	-	-	-	41,864	-	-
חשיפות קמעונאיות ליחידים									
7	-	-	-	-	-	-	17,087	28	-
הלוואות לעסקים קטנים									
8	-	-	-	35,975	38,215	46,765	16,134	2,860	-
בביטחון נכס למגורים									
9	-	-	-	-	-	-	-	103,147	4,236
בביטחון נדל"ן מסחרי									
10	-	-	-	-	-	-	-	940	1,599
הלוואות בפיגור									
11	3,259	-	-	-	-	-	-	10,399	1,202
נכסים אחרים									
11א	-	-	-	-	-	-	-	6,731	1,202
מזה: בגין מניות									
12	201,018	-	41,043	35,975	72,317	46,765	75,085	258,468	7,942
סך הכל									

א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יג	
30 בספטמבר 2023									
סוגי נכסים / משקל סיכון									
	0%	2%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%
במיליוני ש"ח									
1	177,456	-	3,239	-	337	-	-	573	-
ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית									
2	1,735	-	2,583	-	7,144	-	-	-	-
ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית									
3	2,659	-	11,923	-	4,004	-	-	22	5
בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)									
4	-	-	1,411	-	215	-	-	-	-
חברות ניירות ערך									
5	-	-	17,777	-	16,863	-	-	138,523	971
תאגידים									
6	-	-	-	-	-	-	40,705	-	-
חשיפות קמעונאיות ליחידים									
7	-	-	-	-	-	-	16,386	-	-
הלוואות לעסקים קטנים									
8	-	-	-	33,497	34,676	39,666	16,292	2,625	-
בביטחון נכס למגורים									
9	-	-	-	-	-	-	-	87,625	7,942
בביטחון נדל"ן מסחרי									
10	-	-	-	-	-	-	-	950	1,761
הלוואות בפיגור									
11	3,087	-	-	-	-	-	-	9,557	980
נכסים אחרים									
11א	-	-	-	-	-	-	-	5,570	980
מזה: בגין מניות									
12	184,937	-	36,933	33,497	63,239	39,666	73,383	239,875	11,659
סך הכל									

- (א) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז' מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מיסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי (הנכללות בחלק 5א בדוח זה) ואיגוחים.
- (ב) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יג			
31 בדצמבר 2023											
									סוגי נכסים / משקל סיכון		
										סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	
0%	2%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%			
במיליוני ש"ח											
1	198,003	-	3,356	-	296	-	187	-	201,842	ריבונויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	
2	1,672	-	2,320	-	6,969	-	27	-	10,988	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	
3	2,419	-	11,594	-	12,502	-	41	6	26,562	בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים (MDB) לפיתוח	
4	-	-	1,473	-	247	-	5	-	1,725	חברות ניירות ערך	
5	-	-	18,953	-	16,164	-	133,185	751	169,053	תאגידים	
6	-	-	-	-	-	-	39,859	-	39,859	חשיפות קמעונאיות ליחידים	
7	-	-	-	-	-	-	16,777	-	16,777	הלוואות לעסקים קטנים	
8	-	-	-	33,963	35,433	41,054	16,145	2,731	129,326	בביטחון נכס למגורים	
9	-	-	-	-	-	-	-	92,792	7,291	100,083	בביטחון נדל"ן מסחרי
10	-	-	-	-	-	-	-	1,294	1,140	2,434	הלוואות בפיגור
11	3,022	-	-	-	-	-	9,058	1,171	13,251	נכסים אחרים	
12א	-	-	-	-	-	-	5,418	1,171	6,589	מזהה: בגין מניות	
12	205,116	-	37,696	33,963	71,611	41,054	72,781	239,320	10,359	711,900	סך הכל

מידע נוסף על סיכון אשראי

סיכונים בענפי הבינוי והנדל"ן

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום פעילות שבו לבנק חשיפת אשראי משמעותית, בין היתר לאור הביקוש הטבעי למגורים בישראל, אשר עולה לאורך זמן, והעובדה שמדובר באשראי המגובה בביטחונות ממשיים. בדומה לענפי המשק האחרים, מוגדרים במדיניות האשראי של הבנק מתודולוגיות ופרמטרים פנימיים למימון עסקאות בכל אחד מענפי המשנה של תחום הנדל"ן.

האשראי לענף הנדל"ן תואם את תיאבון הסיכון של הבנק, לאור חיתום קפדני, שיטת מימון ופיקוח הדוקה, גיבוי בביטחונות נדל"ן ותמחור הולם.

המעקב אחר תיק האשראי בתחום הנדל"ן מבוצע באופן הדוק תוך ניטור המגמות בנתונים המקרו כלכליים במשק וניטור התפתחות מאפייני הסיכון של סגמנט זה בבנק.

לאומי מתמקד בסגמנט המגורים ובלקוחות נבחרים בעלי חוסן פיננסי גבוה. הבנק מקפיד על פיזור בין אזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים ובהתאם לתחזיות מאקרו כלכליות.

אתגרי התקופה בגין המלחמה, ובכלל זה, המחסור בעובדים, עליית מחירי התשומות ועלייה בהוצאות המימון הביאו לעלייה בתקציבי הפרויקטים.

בשנה החולפת עלה היקפן של שיטות תשלום לא לינאריות (20/80) ו/או הלוואות מסובסדות על ידי היזמים. מדובר במהלך שיווקי וותיק, שנפוץ בין יזמי הנדל"ן מזה שנים והיקפו משתנה בהתאם לתנודות השוק ונתונים מאקרו כלכליים אחרים.

יודגש כי בגין כל פרויקט, לרבות בפרויקטים בהם קיימות שיטות תשלום לא לינאריות, מתקיים תהליך חיתום מוקדם. במסגרת חיתום הפרויקטים אנו מביאים בחשבון את ההשפעות הנ"ל, ובכלל זה את הוצאות המימון העדכניות, וכן מוודאים שגם המפקחים נותנים לכך ביטוי בדוחות האפס ובדוחות המעקב ומתייחסים לעלויות המעודכנות. כמו כן, במסגרת תהליך החיתום ולאורך ניהול הפרויקט נבחנים הצרכים התזרימיים של הפרויקט בהתאם להשפעות השונות, לרבות שיטות התשלום השונות עבור המכירות בפרויקט.

עוד יצוין, כי כל התקציבים כוללים סעיף בלתי צפוי מראש משמעותי הנגזר מהעלות הכוללת, אשר נותן כרית נוספת להתמודדות עם החשיפה הנגרמת מאחת או יותר מהסיבות לעיל.

הבנק מבטח את תיק הערבויות חוק מכר (דירות), חלק מתיק האשראי הכספי למימון קרקעות, וכן חלק מתיק ערבויות הביצוע והפורמאליות המשויך לענפי משק בינוי ונדל"ן.

נכון ליום 30 בספטמבר 2024 הבנק עומד במגבלה הרגולטורית בקשר עם יחס הריכוזיות. בנוסף, הבנק קבע מגבלות פנימיות שהינן בהלימה להערכת הבנק את הסיכון בענפי המשנה השונים. יחד עם זאת, בשים לב לצרכי האשראי המשמעותיים בענף מחד, ולמגבלה הרגולטורית מאידך, פועל הבנק ליישום תכנית להפחתת יחס הריכוזיות בענף.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל ליום 30 בספטמבר 2024 הינה בסך של 2,802 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 2,736 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023. שיעור יתרת ההפרשה בגין סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן מתוך סיכון האשראי הכולל של התיק ליום 30 בספטמבר 2024 הינו 1.52%.

סיכון האשראי הבעייתי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל ליום 30 בספטמבר 2024 הינו 1,424 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 1,891 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023. שיעור סיכון האשראי הבעייתי בענפי הבינוי והנדל"ן מתוך סיכון האשראי הכולל בתיק ליום 30 בספטמבר 2024 הינו 0.77% בהשוואה לשיעור של 1.10% ליום 31 בדצמבר 2023. על אף השיפור במדדי איכות האשראי כאמור, הגידול בסכומי ההפרשה להפסדי אשראי משקפים, בין היתר, את השפעות הימשכות המלחמה וחוסר הוודאות במשק ביחס לענפי הבינוי והנדל"ן.

למידע נוסף לגבי כושר הספיגה ושיעור המימון בענפי המשק בינוי ונדל"ן בישראל בבנק ראה בהמשך פרק זה.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

למידע נוסף אודות הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן ראה פרק סיכונים אשראי בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2023.

השפעות מאקרו כלכליות ומלחמת "חרבות ברזל"

מלחמת "חרבות ברזל" הובילה בראשיתה להיחלשות בביקוש בשוק הדיור, כתוצאה מהתגברות חוסר הוודאות במשק והפגיעה בביטחון הצרכנים והמשקיעים, זאת בהמשך להיחלשות המשמעותית בביקוש בשנת 2023.

עם זאת, החל מתחילת 2024 חלה התאוששות ממשית בביקוש ובהיקף העסקאות, בעיקר בדירות חדשות. להערכת הבנק, הביקוש צפוי להישאר ברמתו הנוכחית ברבעונים הקרובים, בתמיכת התאוששות המשק מנזקי המלחמה, חששות גוברים בציבור ממחסור עתידי בהיצע, צורך גובר בביקוש לדירות עם ממ"ד וברקע המשך גידול אוכלוסין גבוה.

בצד ההיצע, ערב מלחמת חרבות ברזל, מספר הדירות הגמורות המשיך להיות נמוך יחסית לצרכי הדיור השוטפים השנתיים של המשק, בעוד שהתחלות הבנייה, נותרו גבוהות יחסית לרמתן ברוב העשור האחרון. המלחמה הסבה פגיעה ניכרת לפעילות הבנייה למגורים (זמינות עובדים וחומרי גלם, נגישות לאתרי בנייה הסמוכים לאזורי הלחימה). כתוצאה מכך, חלה ברבעונים האחרונים ירידה ניכרת הן בגמר הבנייה והן בהתחלות הבנייה. היקף הפעילות בענף הבנייה למגורים צפוי להישאר בעתיד הקרוב נמוך ביחס לטרומ המלחמה, ברקע המשך האיסור על כניסת עובדים פלסטינים לישראל, התקדמות איטית יחסית בהבאה לישראל של עובדי בנייה זרים במקומם וחרף שיפור מסוים שחל לאחרונה בפעילות אתרי הבנייה.

ערב המלחמה, מחירי הדירות היו מצויים במגמת ירידה מתונה, בהובלת מחירי הדירות החדשות ב"שוק החופשי" (כלומר לא כולל עסקאות "דירה בהנחה"). ברבעונים האחרונים התחדשו עלויות המחירים בשוק הדיור (בעיקר בדירות יד שנייה), כפי הנראה על רקע חששות למחסור עתידי בהיצע, ברקע הפגיעה של המלחמה בפעילות הבנייה למגורים. להערכתנו, הגבלת הסחר מטורקיה מגלמת השפעה מוגבלת על מחירי הדירות.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר תיק הנדל"ן והתפתחות מאפייני הסיכון של סגמנט זה ובנוסף מנטר באופן הדוק את השלכות המלחמה, עליית הריבית והביקושים לדיור על חברות הנדל"ן ובוחן בקפידה את השפעת המצב המאקרו כלכלי על תיק האשראי.

בתחום הנדל"ן למסחר, ערב המלחמה, חלה האטה בפעילות ענפי המסחר הקמעונאי, זאת לאור ההרעה בסביבת המאקרו (פגיעת האינפלציה ועליית הריבית בכח הקנייה של הציבור, לצד התגברות חוסר הוודאות הכלכלית והיחלשות הסנטימנט הצרכני) והמשך התרחבות נתח הסחר המקוון. במקרה של הסלמה מחודשת במלחמה, או בתרחישים פסימיים אחרים, עלולה לחול היחלשות נוספת בפעילות ענפי המסחר הקמעונאי וכתוצאה מכך גם בביקוש לשטחי מסחר. תהליכים אלה עלולים להכביד על צמיחת פעילות המרכזים המסחריים בשנה הקרובה. עיקר ההשפעה השלילית עשויה להיות מורגשת במרכזים המסחריים הגדולים, בעוד שמרכזים שכונתיים עשויים להפגין המשך ביצועים טובים יותר.

בתחום המשרדים, בשנתיים האחרונות, מורגשת האטה ניכרת בפעילות השוק, לרבות ירידה מתמשכת במחירי השכירות בתל אביב וירידה משמעותית בשיעורי התפוסה בחלק מפרברי תל אביב. להערכת הבנק, ההאטה בביקוש למשרדים צפויה להימשך בשנה הקרובה, ברקע השפעות המלחמה על הצמיחה במשק וכן לאור ההאטה בפעילות ענף שירותי ההייטק. ההאטה בביקוש לצד צפי להמשך גידול משמעותי בהיצע המשרדים החדשים (בפרט בפרברי תל אביב ובירושלים), הם גורמים שעשויים להכביד על המחירים והתפוסות בשוק בשנה הקרובה וייתכן אף להוביל לירידה בהם.

על מנת לשקף את חוסר הוודאות באשר להשפעות המלחמה על ענפי הבינוי והנדל"ן, בוצעה הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בענפים אלו, כאמור לעיל.

יובהר כי חוסר הוודאות לגבי אופן התפתחות המלחמה והשלכותיה עדיין גבוה, כך שהפרשה יכולה שתשתנה – תגדל או תקטן – בעתיד בהתאם להתפתחויות.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

התפתחות סיכון אשראי כולל לענף בינוי ונדל"ן (בישראל ובח"ל)

	30 בספטמבר		31 בדצמבר		
	2024	2023	2023	שינוי בהשוואה ל-31 בדצמבר 2023	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
סיכון אשראי מאזני	128,886	117,747	119,714	9,172	7.7
ערבויות לרוכשי דירות ^(א)	11,089	10,237	9,915	1,174	11.8
סיכון אשראי חוץ מאזני אחר ^(א)	58,700	54,337	55,023	3,677	6.7
סך הכל סיכון אשראי כולל	198,675	182,321	184,652	14,023	7.6

(א) במונחי סיכון אשראי.

להלן פרטים על סיכון אשראי כולל בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי שיעור המימון וכושר ספיגה - הבנק

30 בספטמבר 2024			
סיכון אשראי ^(א) כולל			
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה למגורים	נדל"ן שבנייתו הושלמה	סך הכל
במיליוני ש"ח			
שיעור המימון^(ב)			
עד 45%	1,651	9,749	11,400
מעל 45% עד 65%	5,289	16,954	22,243
מעל 65% עד 80%	24,332	18,239	42,571
מעל 80%	5,304 ^(ד)	4,803	10,107
כושר ספיגה^(ג)			
מעל 25% עד 50%	11,786	11,786	11,786
מעל 50% עד 75%	8,443	8,443	8,443
מעל 75%	15,737	15,737	15,737
פרויקטים בתחילת בנייה	15,161	15,161	15,161
אחר^(ה)			
סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן בישראל			
183,539			
31 בדצמבר 2023			
סיכון אשראי ^(א) כולל			
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה למגורים	נדל"ן שבנייתו הושלמה	סך הכל
במיליוני ש"ח			
שיעור המימון^(ב)			
עד 45%	1,267	8,831	10,098
מעל 45% עד 65%	6,384	16,156	22,540
מעל 65% עד 80%	22,668	16,350	39,018
מעל 80%	8,950 ^(ד)	5,771	14,721
כושר ספיגה^(ג)			
עד 25%	799	799	799
מעל 25% עד 50%	10,472	10,472	10,472
מעל 50% עד 75%	4,824	4,824	4,824
מעל 75%	14,554	14,554	14,554
פרויקטים בתחילת בנייה	10,203	10,203	10,203
אחר^(ה)			
סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן בישראל			
171,973			

- (א) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
 (ב) שיעור המימון - היחס בין יתרת סיכון האשראי הכולל למועד הדיווח לבין השווי של ביטחון הנדל"ן המבטיח את סיכון האשראי למועד הדיווח.
 (ג) כושר ספיגה - מדד המבטא את השיעור המירבי של שחיקת מחירי מלאי הדירות, כך שעדיין יהיה מקור כיסוי מספק לעלויות הפרויקט וזאת בהתחשב בהון העצמי שהושקע ובמכירה מוקדמת.
 (ד) מרבית היתרה מתייחסת לאשראי שמגובה גם בביטחון שאינו קרקע ו/או מקור סילוק אחר.
 (ה) אשראי אחר מתייחס לכל אשראי שאינו עונה להגדרות לעיל וכולל, בין היתר, אשראי שניתן כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן, נדל"ן בתהליכי בנייה שאינם למגורים ונדל"ן שאינו מיועד למכירה במהלך הבנייה.

להלן הרכב ייעוד האשראי בביטחון נדל"ן בישראל - הבנק

30 בספטמבר	31 בדצמבר	
2024	2023	
סיכון אשראי ^(*) כולל		
במיליוני ש"ח		
93,799	86,065	דיור
24,414	23,253	משרדים
9,067	7,993	תעשייה
26,330	25,146	מסחר ושירותים
153,610	142,457	סך הכל סיכון אשראי כולל בביטחון נדל"ן בישראל

(א) סיכון אשראי מאזני וחוז' מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

ניתוח סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן (בישראל ובחו"ל)

	30 בספטמבר	31 בדצמבר	
	2024	2023	
במיליוני ש"ח			
שינוי באחוזים			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
סיכון אשראי שאינו בעייתי	196,493	182,080	7.9
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
שאינו בעייתי	528	450	17.3
בעייתי צובר	886	744	19.1
לא צובר	768	1,378	(44.3)
סך הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי	2,182	2,572	(15.2)
סך הכל	198,675	184,652	7.6

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

התפתחויות בסיכונים אשראי

במהלך 2024 נמשכה העלייה במחירי הדירות, שהחלה בשלהי 2023, תוך האטה מסוימת בקצב. מחירי הדירות החדשות הוסיפו לעלות לאט יותר ממחירי הדירות יד שנייה, כפי הנראה כתוצאה ממלאי גבוה של דירות קבלן לא-מכורות, המקשה על הקבלנים להעלות מחירים בקצב מהיר.

במקביל, נמשכת הירידה בנפח הבנייה למגורים, וכתוצאה מכך רמת הפעילות בענף על שלביו השונים (היתרים, התחלות וגמר בנייה) ירדה לשפל של כשלוש שנים.

ברבעון השלישי של שנת 2024, הוארכו פעם נוספת ההקלות אשר ניתנו ללקוחות על ידי בנק ישראל, לרבות הקלות להקפאת תשלומי משכנתא. יצוין כי הקפאות רבות, אשר ניתנו לאורך התקופה האחרונה, הגיעו לסיומן ולא הוארכו על ידי הלווים.

כפועל יוצא, היקף ההלוואות בהן קיימת הקפאת תשלומים נכון לסוף חודש ספטמבר 2024 הינו כ-3.4 מיליארד ש"ח, ביחס לכ-4.4 מיליארד ש"ח לסוף חודש יוני 2024 ו-9.0 מיליארד ש"ח לסוף חודש מרס 2024.

בשנה החולפת עלה היקפן של הלוואות מסובסדות על ידי היזם בסגמנט דירות יד ראשונה ככלי משמש לעידוד שיווק הפרויקט ולהקטנת הוצאות המימון. יודגש כי במסגרת תהליך החיתום המוקדם מתבצע חיתום למשכנתא על מלוא היקף המימון כבר בשלב הראשוני של ההלוואה המסובסדת, על מנת לוודא שהלווה שמקבל את האשראי הינו בעל יכולת מלאה לפירעון החוב בפרמטרים המקובלים.

למידע מפורט והרחבה של כלל הפרסומים הרלוונטיים של בנק ישראל והקלות נוספות הניתנות על ידי הבנק ראה פרק שינויים עיקריים בשנה החולפת - מלחמת "חרבות ברזל" בדוח הדירקטוריון והנהלה ובפרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח ממשל תאגידי ליום 30 בספטמבר 2024.

הבנק ממשיך להקפיד על מדיניות חיתום המתחשבת ביכולת ההחזר של הלווה, בסיס ההצמדה והריבית, שיעור המימון ועוד, זאת תוך עמידה בכל דרישות הפיקוח על הבנקים.

תיק ההלוואות לדיור מנוטר באופן שוטף לרבות ניתוח מגמות במאפייני ובמוקדי הסיכון.

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו

	יתרת תיק האשראי	
	שיעור השינוי	במיליוני ש"ח
31 בדצמבר 2022	15.7	119,272
31 בדצמבר 2023	9.0	129,987
30 בספטמבר 2024	7.8	140,157

התפתחות שיעור מימון, באשראי חדש, מעל 60% בישראל

במסגרת הניטור אחר מוקדי הסיכון בתיק ההלוואות לדיור נערך מעקב גם על מאפייני התיק ומאפייני האשראי החדש, וביניהם על התפלגות האשראי החדש לפי שיעורי מימון (שיעור מימון הינו היחס בין סך האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד בעת העמדת מסגרת האשראי) ויחס ההחזר (יחס החזר מוגדר כיחס בין ההכנסה החודשית הפנויה ובין ההחזר החודשי).

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2024		2023				2022	
רבעון שלישי		רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
שיעור מימון		באחוזים ^(א)					
מעל 60 ועד 70 כולל	24.2	22.2	20.1	21.0	22.0	20.4	20.9
מעל 70 ועד 75 כולל	21.2	21.4	18.6	19.6	20.6	22.5	25.0
מעל 75	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.2	0.3

(א) מסך האשראי החדש לדיור שהעמיד הבנק.

לפירוט נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכונים אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2023.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)

האשראי הפרטי, אשר יכולת ההחזר שלו מבוססת בעיקרה על כושר ההשתכרות של משקי הבית, מאופיין בפיזור נרחב מאוד של לוויים, במגוון של מוצרי אשראי (הלוואות לסוגיהן, עו"ש, כרטיסי אשראי) ובהיקף נמוך (בממוצע) של אשראי ללקוח בודד. פעילות הלקוחות הפרטיים מרוכזת, רובה ככולה, בחטיבה הבנקאית.

מדיניות האשראי הפרטי, אותה מגבשת החטיבה לניהול סיכונים בשיתוף החטיבה הבנקאית, מהווה נדבך מרכזי בהתוויית תיאבון הסיכון ובהכוונת הניהול השוטף של פעילות זאת. במדיניות ובנהלי הבנק מעוגנים העקרונות להעמדת אשראי, לרבות במקרה של פנייה יזומה ללקוח, המדגישים בין היתר את הצורך בהתאמת היקף האשראי וסוגו ליכולת ההחזר של הלקוח, לצרכיו ולמטרת האשראי וכן את הצורך בהקפדה על הוגנות וגילוי נאות כלפי הלקוח. תהליכי החיתום מבוססי מודלים ומבוצעים באופן דיגיטלי מלא או באמצעות תהליכיים פרטניים בהתאם לסמכויות ולהנחיות המעוגנות במדיניות ובנהלים.

בנוסף להקפדה על תהליכי החיתום, הניהול והבקרה ברמת הלווה הבודד, מתקיים ניטור שוטף אחר האשראי הפרטי ברמה האגרגטיבית, בין השאר על בסיס סט מדדים פנימי, וכן מתקיימים מעקבים ותחזוקה שוטפים של המודלים השונים המשמשים לתהליכי החיתום.

ההשפעות הפוטנציאליות של המלחמה, בנוסף למגמות המקרו כלכליות במהלך השנתיים האחרונות (בעיקר סביבת ריבית גבוהה ואינפלציה) משפיעות על יכולת ההחזר של הלוויים הפרטיים, כאשר חומרת ההשפעה תלויה, בין היתר, במשך הזמן ובהיקף אזורי הארץ אשר יושפעו מהמלחמה באופן ישיר.

הבנק מנטר באופן שוטף את תיק האשראי ואת השפעות התפתחויות אלה על פרופיל הסיכון בתיק.

למידע נוסף ופירוט לגבי השפעות המקרו כלכליות והמלחמה ראה סעיף השפעות מקרו כלכליות ומלחמת "חרבות ברזל" בתחילת פרק זה.

ריכוזיות ענפית בתיק האשראי

הבנק מקיים תהליכי מעקב סדורים על מנת לוודא כי הוא ממלא אחר מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 "מגבלות חבות ענפית" בהוראות הפיקוח על הבנקים.

נכון ליום 30 בספטמבר 2024, הבנק עומד במגבלות הקבועות בהוראה.

ביום 29 באוקטובר 2024 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 "מגבלות חבות ענפית".

עקב התמשכות מלחמת "חרבות ברזל", ובמטרה לתמוך בצרכי האשראי של המשק, הפיקוח על הבנקים האריך בשנתיים נוספות (עד ליום 31 בדצמבר 2027) הקלה זמנית קיימת בשיעור מגבלת ענף בינוי ונדל"ן כך שסך חבויות ענף בינוי ונדל"ן לא יעלה על הגבוה מבין: סך חבויות "בינוי נדל"ן ותעשייה ומסחר של מוצרי בנייה" לא יעלה על 26% מסך חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי; וסך חבויות "בינוי נדל"ן ותעשייה ומסחר של מוצרי בנייה" בניכוי חבויות למימון פרויקטים בשותפות המגזר הציבורי עם המגזר הפרטי הכלולות בענף "עבודות הנדסה אזרחית" לא יעלה על 22% מסך חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי.

בנוסף, הפיקוח על הבנקים הוסיף הקלה בנוגע לשיעור המגבלה לענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח, כך שעד ליום 31 בדצמבר 2027 המגבלה תיבחן בנפרד ביחס לפעילות בישראל ופעילות בחו"ל, לפיה סך החבויות של כל אחת מהן בנפרד לא תעלה על 20% מסך כל חבויות הציבור לבנק כאשר המגבלה המצרפית (ישראל וחו"ל) לא תעלה על 25%.

התיקון להוראה נכנס לתוקף במועד פרסומו 29 באוקטובר 2024.

קבוצות לווים¹

הבנק מקיים תהליכי מעקב סדורים על מנת לוודא כי הוא ממלא אחר מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

נכון ליום 30 בספטמבר 2024, הבנק עומד במגבלות הקבועות בהוראה.

בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים מאמץ את הוראות ועדת באזל בנושא פיקוח על חשיפות גדולות. במסגרת זו פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים". בהתאם לטיטוה זו, תיקבענה הגדרות חדשות ללווה/קבוצת לווים, וכמו כן יבוצעו התאמות למדידת החשיפה. בהתאם לדרישת הפיקוח, הבנק ערך סקר כמותי אשר דווח לפיקוח על הבנקים.

בהתאם לטיטוטת ההוראה, מועד הכניסה לתוקף הינו 1 בינואר 2026.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

למידע בנושא חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2024.

¹ קבוצת לווים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. תאגיד מוחזק שהינו מהותי עבור מחזיק שאין לו שליטה, וכל הנשלט על ידם. לווים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.

חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA)

סיכון האשראי בעסקת נגזרים הינו מדד לסכום ההפסד שהבנק עלול לשאת בו אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאי העסקה. סיכון זה למועד מסוים מוגדר כסך השווי הנוכחי של העסקה לאותו מועד בתוספת סיכון פוטנציאלי להפסד עתידי. פוטנציאל זה מוערך, בין היתר, על פי רמת התנודתיות הצפויה בנכס הבסיס של העסקה ועל פי משך התקופה שנותרה עד למועד השלמת הביטחונות כפי שסוכם עם הצד הנגדי, וכל זאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז הניתנים לאכיפה.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

א	ב	ד	ה	ו
30 בספטמבר 2024				
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
במיליוני ש"ח				
1	11,737	25,782	1.4	52,516
3	-	-	-	23,843
6	11,737	25,782	-	76,359
סך הכל				
18,089	74	18,163		
א	ב	ד	ה	ו
30 בספטמבר 2023				
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
במיליוני ש"ח				
1	8,647	16,407	1.4	35,062
3	-	-	-	23,921
6	8,647	16,407	-	58,983
סך הכל				
14,120	62	14,182		
א	ב	ד	ה	ו
31 בדצמבר 2023				
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
במיליוני ש"ח				
1	8,424	17,566	1.4	36,377
3	-	-	-	21,564
6	8,424	17,566	-	57,941
סך הכל				
13,063	130	13,193		

הקצאת הון בגין התאמת שערוך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

א		ב		א		ב	
30 בספטמבר		31 בדצמבר		2023		2024	
EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA
במיליוני ש"ח							
סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA				3 לפי הגישה הסטנדרטית			
52,491	3,472	34,850	3,515	36,354	2,989		

סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)

א	ג	ד	ו	ז	ט
30 בספטמבר 2024					
0%	20%	50%	100%	150%	סך חשיפת אשראי
במיליוני ש"ח					
6,053	-	-	-	-	6,053
ריבוניות					
-	-	70	-	-	70
ישויות סקטור ציבורי PSE שאינן ממשלה מרכזית					
-	17,214	213	-	-	17,427
בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)					
-	17,065	13,435	6	-	30,506
חברות ניירות ערך					
-	-	57	4,088	1	4,146
תאגידים					
-	-	-	250	-	250
תיקים קמעונאיים פיקוחיים					
6,053	34,279	13,775	4,344	1	58,452
סך הכל					
א	ג	ד	ו	ז	ט
31 בדצמבר 2023					
0%	20%	50%	100%	150%	סך חשיפת אשראי
במיליוני ש"ח					
3,109	-	-	-	-	3,109
ריבוניות					
-	-	67	-	-	67
ישויות סקטור ציבורי PSE שאינן ממשלה מרכזית					
-	13,462	276	56	-	13,794
בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)					
-	9,749	8,919	5	-	18,673
חברות ניירות ערך					
-	-	119	3,552	-	3,671
תאגידים					
-	-	-	116	1	117
תיקים קמעונאיים פיקוחיים					
3,109	23,211	9,381	3,729	1	39,431
סך הכל					
א	ג	ד	ו	ז	ט
30 בספטמבר 2023					
0%	20%	50%	100%	150%	סך חשיפת אשראי
במיליוני ש"ח					
2,986	-	-	-	-	2,986
ריבוניות					
-	-	82	-	-	82
ישויות סקטור ציבורי PSE שאינן ממשלה מרכזית					
-	10,564	304	59	-	10,927
בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)					
-	10,434	7,757	22	-	18,213
חברות ניירות ערך					
-	-	34	5,634	-	5,668
תאגידים					
-	-	-	115	1	116
תיקים קמעונאיים פיקוחיים					
2,986	20,998	8,177	5,830	1	37,992
סך הכל					

הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)

א	ב	ג	ד	ה	ו
30 בספטמבר 2024					
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך (SFTs)					
שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד
מנותק	לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	לא מנותק
במיליוני ש"ח					
מזומן - מטבע מקומי	-	3,756	-	690	1,609
מזומן - מטבעות אחרים	-	20,021	-	14,316	4,327
חוב ריבוני מקומי	-	24,680	2,560	-	1,275
חוב ריבוני אחר	3,884	85	1,399	6,871	-
חוב של סוכנות ממשלתית	-	-	-	-	10,684
אגרות חוב קונצרניות	2,041	-	5,512	-	822
מניות	-	229	-	-	6,270
סך הכל	5,925	48,771	9,471	21,877	24,987

א	ב	ג	ד	ה	ו
31 בדצמבר 2023					
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך (SFTs)					
שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד
מנותק	לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	לא מנותק
במיליוני ש"ח					
מזומן - מטבע מקומי	-	1,491	-	451	80
מזומן - מטבעות אחרים	-	16,715	-	11,422	2,797
חוב ריבוני מקומי	-	19,257	1,978	-	84
חוב ריבוני אחר	3,052	69	1,464	5,403	410
חוב של סוכנות ממשלתית	-	-	-	-	11,768
אגרות חוב קונצרניות	853	-	2,741	-	2,436
מניות	-	184	-	-	4,663
סך הכל	3,905	37,716	6,183	17,276	22,414

א	ב	ג	ד	ה	ו
30 בספטמבר 2023					
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך (SFTs)					
שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון	שווי הוגן של ביטחון	שווי הוגן של ביטחון	שווי הוגן של ביטחון
מנותק	לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	לא מנותק
במיליוני ש"ח					
מזומן - מטבע מקומי	-	4,346	-	1,191	528
מזומן - מטבעות אחרים	-	17,676	-	10,226	16,325
חוב ריבוני מקומי	-	18,431	1,148	-	1,874
חוב ריבוני אחר	2,879	85	1,814	4,423	535
חוב של סוכנות ממשלתית	-	-	-	-	4,053
אגרות חוב קונצרניות	456	-	2,423	-	580
מניות	-	287	-	-	26
סך הכל	3,335	40,825	5,385	15,840	23,921
					23,986

חלק 6 - סיכון שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי הנכסים וההתחייבויות בשל שינוי ברמת מחירים בשווקים, שינוי בשיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה ומחירי מניות. החשיפה לסיכונים שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול סיכונים השוק של הקבוצה, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית" ומספר 339 בנושא "ניהול סיכונים שוק". במסגרת יישום הוראות אלה נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה". לתיאור המבנה הארגוני והאחריות לניהול הסיכון ראה פרק מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2024 לא חלו שינויים מהותיים במבנה הממשל התאגידי, במדיניות ובמסגרת ניהול סיכון השוק.

המגמה המובילה מצד הבנקים המרכזיים בארה"ב ובאירופה הינה להפחית את הריבית בשנים הקרובות תוך התחשבות בהתפתחות פרמטרים כלכליים מרכזיים, כגון: שיעורי אבטלה, צמיחה ומידת ההתכנסות ליעדי האינפלציה. בישראל, לעומת זאת, בין היתר על רקע הפגיעה בחלקים שונים של צד ההיצע של המשק, וכן על רקע הצפי לגידול בהוצאות הממשלה וגיוסי החוב הכרוכים בכך, ובהתחשב בהיתכנות להפחתות דירוג נוספות של מדינת ישראל, ועלייה בשיעורי האינפלציה השנתית בפועל, לא קיים צפי בעת הקרובה להפחתת ריבית.

מלחמת "חרבות ברזל"

המלחמה והאתגרים המלווים לה יוצרים חוסר וודאות בשווקים הפיננסיים, והתנודתיות בהם עשויה להימשך.

הבנק מבצע ניטור הדוק ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות תוך ניהול סיכונים מוקדם, ביצוע תרחישי קיצון ובחינה מתמדת של התפתחות האירועים ודרכי הפעולה, על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש.

סיכון הריבית

בתאריך 20 בדצמבר 2023 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 333 הסופית בנושא סיכון ריבית בתיק הבנקאי. ההוראה צפויה להיכנס לתוקף בחודש יולי 2025. הבנק נערך ליישום ההוראה.

סיכון שער חליפין

במהלך הרבעון השלישי של 2024, ההשפעה של שינוי בשיעור חליפין על הרווח הנקי אינה מהותית מאחר והבנק, ככלל, אינו מנהל חשיפות משמעותיות במגזר המט"ח.

סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)

בטבלה להלן מוצגים נכסי הסיכון בגין החשיפה לסיכונים השוק על פי הגישה הסטנדרטית המכסה רק חלק מהחשיפות לסיכונים שוק.

א			א			א		
30 בספטמבר			31 בדצמבר					
2024			2023			2023		
נכסי סיכון RWA								
במיליוני ש"ח								
מוצרים ישירים								
1	סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)	6,606	5,418	5,280				
2	סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)	41	9	82				
3	סיכון שער חליפין	656	649	316				
אופציות								
7	גישת התרחישים	112	58	28				
8	איגוח	29	64	128				
9	סך הכל	7,444	6,198	5,834				

מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר

שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

30 בספטמבר 2024				
שקל			מטבע חוץ	
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח				
485,292	71,239	108,548	14,109	679,188
נכסים פיננסיים ^(א)				
524,309	6,235	531,859	57,640	1,120,043
סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ מאזניים				
439,156	29,272	159,808	17,922	646,157
התחייבויות פיננסיות ^(א)				
552,154	10,308	486,149	54,465	1,103,076
סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ מאזניים				
18,291	37,894	(5,550)	(638)	49,998
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים				
-	(12,066)	-	(12)	(12,078)
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים				
9,275	-	1,787	230	11,291
השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה				
27,566	25,828	(3,763)	(420)	49,211
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)				
23,797	24,553	(4,163)	(388)	43,799
מזה: תיק בנקאי				
224	(982)	(5)	(10)	(773)
מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור				
9,275	-	1,787	230	11,291
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות אחרות				

31 בדצמבר 2023				
שקל			מטבע חוץ	
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח				
490,754	63,600	92,263	17,605	664,222
נכסים פיננסיים ^(א)				
422,951	6,119	390,566	61,503	881,139
סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ מאזניים				
430,237	29,664	144,872	23,663	628,436
התחייבויות פיננסיות ^(א)				
456,196	11,105	344,146	56,387	867,834
סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ מאזניים				
27,272	28,950	(6,189)	(942)	49,091
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים				
-	(13,460)	-	(10)	(13,470)
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים				
7,976	-	1,869	243	10,088
השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה				
35,248	15,490	(4,320)	(709)	45,709
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)				
22,257	15,099	(4,620)	(675)	32,061
מזה: תיק בנקאי				
403	(433)	(4)	(9)	(43)
מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור				
7,976	-	1,869	243	10,088
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות אחרות				

(א) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, כולל התחייבויות לזכויות עובדים בקיזוז כל נכסי התכנית המתנהלים כנגדה ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(ב) לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2023. (ב) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

השפעת התרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו^(א) מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו

30 בספטמבר 2024				
שקל			מטבע חוץ	
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אחר	סך הכל ^(ה)
במיליוני ש"ח				
שינויים מקבילים				
(1,842)	(50)	(666)	(138)	(2,696)
עלייה במקביל של 1%				
(1,945)	(27)	(662)	(131)	(2,765)
מזה: תיק בנקאי				
1,856	712	351	96	3,015
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ^(ה)				
1,722	-	420	92	2,234
מזה: השפעת ייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה				
134	712	2	4	852
מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור				
1,601	(402)	680	145	2,024
ירידה במקביל של 1%				
1,703	(425)	705	138	2,121
מזה: תיק בנקאי				
(2,542)	(1,156)	(473)	(101)	(4,273)
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ^(ה)				
(1,852)	-	(451)	(98)	(2,401)
מזה: השפעת ייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה				
(690)	(1,156)	(2)	(3)	(1,851)
מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור				
שינויים לא מקבילים				
(1,242)	345	(674)	(79)	(1,650)
התללה ^(א)				
(1,183)	340	(650)	(84)	(1,577)
מזה: תיק בנקאי				
951	(434)	283	55	856
השטחה ^(א)				
868	(424)	264	62	770
מזה: תיק בנקאי				
262	(422)	(171)	(8)	(338)
עליית ריבית בטווח הקצר				
145	(403)	(194)	-	(452)
מזה: תיק בנקאי				
(256)	431	191	17	384
ירידת ריבית בטווח הקצר				
(137)	412	214	8	497
מזה: תיק בנקאי				
(1,842)	(434)	(674)	(138)	(2,696)
מקסימום				
(1,945)	(425)	(662)	(131)	(2,765)
מזה: תיק בנקאי				

ראה הערות בעמוד הבא.

31 בדצמבר 2023					
מטבע חוץ			שקל		
סך הכל ^(ד)	אחר	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח					
שינויים מקבילים					
(2,056)	(15)	(577)	79	(1,543)	עלייה במקביל של 1%
(1,971)	(17)	(557)	124	(1,521)	מזה: תיק בנקאי
2,771	91	345	494	1,841	מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ^(ה)
2,292	88	405	-	1,799	מזה: השפעת ייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
542	3	2	494	43	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור
1,267	12	571	(592)	1,276	ירידה במקביל של 1%
1,196	15	555	(639)	1,265	מזה: תיק בנקאי
(3,981)	(96)	(447)	(937)	(2,501)	מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ^(ה)
(2,462)	(94)	(435)	-	(1,933)	מזה: השפעת ייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
(1,509)	(3)	(2)	(937)	(567)	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור
שינויים לא מקבילים					
(956)	(72)	(425)	472	(931)	התללה ^(ב)
(939)	(72)	(447)	474	(894)	מזה: תיק בנקאי
392	76	111	(511)	716	השטחה ^(ג)
394	75	139	(503)	683	מזה: תיק בנקאי
(404)	63	(293)	(364)	190	עליית רבית בטווח הקצר
(372)	61	(261)	(338)	166	מזה: תיק בנקאי
453	(55)	316	373	(181)	ירידת ריבית בטווח הקצר
421	(53)	283	347	(156)	מזה: תיק בנקאי
(2,056)	(72)	(577)	(592)	(1,543)	מקסימום
(1,971)	(72)	(557)	(639)	(1,521)	מזה: תיק בנקאי

הערות:

- (א) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, כולל התחייבויות לזכויות עובדים בקיזוז כל נכסי התכנית המתנהלים כנגדה ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
- (ב) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
- (ג) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.
- (ד) לאחר השפעות מקזזות.
- (ה) המודלים העיקריים הם הנחת פירעון מוקדם במשכנתאות, ובעו"ש - זיהוי הגרעין הקשיח וההתייחסות אליו כפיקדון ארוך. חוסר הסימטריה בין העלייה לירידה בריבית נובע בעיקר מהתאמת התנהגות הלקוחות לתרחיש במשכנתאות ומהשפעת צורת עקומי הריבית.

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית^(א)

לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2024						2023			
הכנסות ריבית			הכנסות מימון			הכנסות ריבית		הכנסות מימון	
סך הכל			סך הכל			סך הכל		סך הכל	
במיליוני ש"ח									
שינויים מקבילים									
עלייה במקביל של 1%			575	328	903	441	276	717	
מזה: תיק בנקאי			575	255	830	441	359	800	
ירידה במקביל של 1%			(758)	(357)	(1,115)	(625)	(289)	(914)	
מזה: תיק בנקאי			(758)	(255)	(1,013)	(625)	(359)	(984)	
מקסימום			(758)	(357)	(1,115)	(625)	(289)	(914)	
מזה: תיק בנקאי			(758)	(255)	(1,013)	(625)	(359)	(984)	

(א) לאחר השפעות מקזזות.

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל הינה אומדן תאורטי אשר חושב על בסיס שינוי מקבילי של כלל עקומי הריבית, תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחים על הפיקדונות, ללא שינוי בתמהיל הנכסים וההתחייבויות, למעט עדכון הפריסה של המודלים ההתנהגותיים כתוצאה מהשינוי בריבית, ככל שבוצע.

מידע נוסף על סיכון ריבית

חשיפה כוללת של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

30 בספטמבר 2024				
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עד דרישה עד חודש	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שנה	מעל שנה עד חמש שנים
במיליוני ש"ח				
נכסים פיננסיים ^(א)	437,914	29,217	46,184	69,138
39,158	52,690	319,019	274,793	308,419
התחייבויות פיננסיות ^(א)	354,465	61,398	128,674	38,324
25,575	53,754	298,158	309,340	111,272
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	130,515	(55,546)	(83,411)	27,708
12,519	פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית			
א. לפי מהות הפעילות ^(ה)				
החשיפה בתיק הבנקאי	98,491	(30,038)	(84,723)	30,112
12,826	32,024	(25,508)	1,312	(2,404)
החשיפה בתיק למסחר	ב. לפי בסיסי הצמדה ^(ה)			
מטבע ישראלי לא צמוד	88,955	(15,178)	(70,571)	6,293
5,226	1,515	2,387	5,519	14,923
מטבע ישראלי צמוד למדד	40,045	(42,755)	(18,359)	6,492
3,429	ג. השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ^(ד)			
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים	7	15	(579)	(1,352)
(262)	87,803	(7,045)	(23,064)	(15,939)
השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה	533	886	2,924	2,983
השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור	57	151	879	1,543
753	השפעת נכסים מגובים			

(א) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים, לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(ב) סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים, לאחר השפעה של ההתחייבויות לזכויות עובדים. מכשירים פיננסיים מורכבים מונו לתקופות לפי משך החיים הממוצע האפקטיבי של כל מכשיר, מאחר ולא ניתן לשקף את החשיפה לריבית שלהם באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון תזרימי מזומנים או למועד חידוש הריבית הקרוב.

(ג) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(ד) ההשפעות על המח"מ והשת"פ מתייחסות להשפעות של כל אחד מהמודלים על סך היתרה בסעיף.

(ה) המח"מ המדווח הינו הפער בין מח"מ סך הנכסים לבין מח"מ סך ההתחייבויות.

31 בדצמבר 2023									
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל חמש עד עשר שנים
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים					
1.18	4.61%	664,222	1.29	4.50%	679,188	564	3,903	14,069	39,041
1.38	-	881,139	1.33	-	1,120,043	-	930	4,467	51,559
0.74	2.21%	618,349	0.75	4.69%	634,866	-	178	3,221	23,031
1.51	-	881,303	1.46	-	1,115,154	-	3,617	8,007	59,053
-	-	45,709	-	-	49,211	564	1,038	7,308	8,516
0.06	-	32,061	0.08	-	43,799	564	1,047	6,682	8,838
0.05	-	13,648	0.00	-	5,412	-	(9)	626	(322)
0.00	-	35,248	0.21	-	27,566	559	1,048	6,931	4,303
(2.09)	-	15,490	0.11	-	25,829	2	(885)	(1,295)	(201)
0.10	-	(5,029)	0.25	-	(4,184)	3	875	1,672	4,414
14.09	2.80%	(13,469)	13.35	2.91%	(12,078)	-	(2,567)	(4,709)	(2,631)
1.00	3.84%	10,088	0.99	4.34%	11,291	-	-	(1,667)	(16,553)
(0.80)	(0.19%)	(43)	(0.81)	(0.17%)	(772)	-	(2,343)	(4,851)	(688)
(5.18)	0.01%	-	(5.75)	(0.38%)	-	-	(1,556)	(1,984)	157

גילוי נוסף על מכשירים פיננסיים מורכבים

שווי הוגן, משך חיים ממוצע אפקטיבי והשפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים המורכבים של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו

30 בספטמבר 2024					
שווי הוגן בהנחת שינויים בשערי ריבית					
משך חיים ממוצע אפקטיבי		גידול של:		קיטון של:	
שווי הוגן		2%	1%	2%	1%
במיליוני ש"ח בשנים		במיליוני ש"ח			
מגזר מט"ח					
נכסים פיננסיים מורכבים:					
נכסים מגובים	17,372	4.05	16,278	16,871	18,181
סך הכל נכסים פיננסיים מורכבים	17,372	4.05	16,278	16,871	18,181
סך הכל שינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים, נטו, כתוצאה משינויים בשיעורי ריבית			(1,094)	(501)	809
457					
31 בדצמבר 2023					
שווי הוגן בהנחת שינויים בשערי ריבית					
משך חיים ממוצע אפקטיבי		גידול של:		קיטון של:	
שווי הוגן		2%	1%	2%	1%
במיליוני ש"ח בשנים		במיליוני ש"ח			
מגזר הצמדה					
נכסים פיננסיים מורכבים:					
נכסים מגובים	15,189	4.32	14,207	14,728	15,990
סך הכל נכסים פיננסיים מורכבים	15,189	4.32	14,207	14,728	15,990
סך הכל שינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים, נטו, כתוצאה משינויים בשיעורי ריבית			(982)	(461)	801
442					

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2023.

גילוי על חשיפות הריבית על פי שיטת השווי הכלכלי*

תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה (לפני השפעת מס)

השינוי הפוטנציאלי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש								
30 בספטמבר 2024			30 בספטמבר 2023			31 בדצמבר 2023		
עלייה של 1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%	עלייה של 1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%	עלייה של 1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%
תרחיש במיליוני ש"ח								
במט"ז								
2,575	2,060	(243)	(2,022)	1,485	(157)	(2,057)	1,490	(173)
80	(80)	8	(10)	2	(1)	(65)	57	(6)
במט"ח								
(794)	843	(79)	(710)	733	(70)	(575)	570	(55)
(7)	(22)	1	(59)	59	(6)	(18)	13	(2)

* הפער בין החשיפות בטבלת השפעת התרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו לבין חשיפות השווי הכלכלי המוצגות כאן נובע מהתייחסות שונה להתחייבויות הפנסיוניות, נטו.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2024 נרשם גידול בחשיפת השווי ההוגן של התיק הבנקאי לעלייה של 1% בריבית, בעיקר כתוצאה מהשפעת העמדת אשראי ובכלל זה משכנתאות וכתוצאה מפעילות בתיק הזמין למכירה ובתיק לפדיון.

למידע נוסף אודות סיכון שוק ראה חלק 6 בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.
למידע על סיכון ריבית ראה פרק סיכוני שוק בדוח הדירקטוריון וההנהלה וחלק 6א בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.
למידע על סיכון מניות ראה חלק 6ב בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.

חלק 7 - סיכון הנזילות וסיכון המימון

סיכון הנזילות הוא הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו.

סיכון מימון הוא הסיכון לבניית מבנה מקורות לא מספיק יציב בטווח הארוך באופן שאינו משרת את השימושים המתוכננים.

הבנק שומר על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת תיק הנוסטרו בנכסים איכותיים ומפוזרים בשקלים ובמט"ח, אשר תאפשר לו לעמוד בכל צרכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון, ובאמצעות מדיניות גיוס של מקורות יציבים ומגוונים ולטווחי זמן שונים, בדגש על גיוס פיקדונות מקמעונאים וכן גיוס של אג"ח לתקופות ארוכות.

ריכוזיות המקורות מבוקרת ומנוהלת במסגרת ניהול סיכוני הנזילות בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר מבנה המקורות וריכוזם תחת מספר קטגוריות ובהם: גודל וסוג לקוח ומפקיד בודד. מדידה שוטפת יומית של מדדי הנזילות, יחס כיסוי מזערי ומעקב אחר נורות אזהרה המאפשרים ניהול דינמי ומעקב אחר מקורות יציבים ומגוונים, שליטה ופיקוח על מצב הנזילות והתפתחות מגמות.

מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של קבוצת לאומי והיא מותאמת לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון נזילות", הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" ודרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא "מימון יציב נטו".

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות", נועדה להבטיח שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה לא משועבדים, המורכב ממזומן או מנכסים שניתן להמירם למזומן בשווקים פרטיים ללא אובדן ערך או עם אובדן ערך קטן, על מנת לענות על צרכי הנזילות של התאגיד הבנקאי בתרחיש קיצון של נזילות הנמשך 30 ימים.

הדרישה הרגולטורית הינה לעמוד ביחס כיסוי נזילות של 100% לפחות.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא "יחס מימון יציב נטו", דורשת מהתאגידים הבנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם ופעילויותיהם החוץ מאזניות. שמירה על מבנה מימון בר קיימא לאורך זמן נועדה להפחית את הסיכויים ששיבושים במקורות המימון הקבועים של התאגיד הבנקאי ישחקו את מצב הנזילות שלו באופן שיגביר את הסיכון שלו לכשל ויוביל לתרחיש מערכתי רחב יותר.

הדרישה הרגולטורית הינה לעמוד ביחס מימון יציב נטו של 100% לפחות.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2024 עומד על 124%, למול יחס מזערי רגולטורי נדרש העומד, כאמור, על 100%. הירידה ביחס ברבעון השלישי ביחס לרבעון הקודם נובעת בעיקרה מהמשך הצמיחה באשראי.

ברבעון השלישי של שנת 2024 יחס ה-LCR במט"ח ובכלל המטבעות היה גבוה מהדרישה הרגולטורית.

מלחמת "חרבות ברזל"

מאז פרוץ המלחמה מתבצע ניטור מוגבר של מצב הנזילות של הבנק בכפוף לתרחישים השונים.

יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LOI)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום						
30 בספטמבר 2024		30 בספטמבר 2023		31 בדצמבר 2023		
סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^{(א)(ד)}	סך ערך משוקלל (ממוצע) ^(ב)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^{(א)(ד)}	סך ערך משוקלל (ממוצע) ^(ב)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^{(א)(ד)}	סך ערך משוקלל (ממוצע) ^(ב)	
במיליוני ש"ח						
1	סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA)	171,640	162,831	166,472		
תזרימי מזומנים יוצאים						
2	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים	15,865	15,240	15,432	244,933	237,141
3	מזה: פיקדונות יציבים	3,020	2,846	2,865	60,399	57,305
4	פיקדונות פחות יציבים	9,870	9,534	9,651	85,365	82,650
4א	פיקדונות לתקופה העולה על 30 יום	2,975	2,860	2,916	99,169	97,186
5	מימון סיטונאי בלתי מובטח	157,634	148,470	157,779	232,481	231,789
6	מזה: פיקדונות לצרכים תפעוליים ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים שיתופיים	3,558	3,525	3,448	14,233	13,790
7	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)	153,508	143,250	154,315	217,680	217,983
8	מזה: חובות לא מובטחים	568	1,695	16	568	16
10	דרישות נזילות נוספות	165,010	136,009	138,908	245,643	211,720
11	מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות	155,188	127,632	130,236	155,188	130,236
13	קווי אשראי ונזילות	9,822	8,377	8,672	90,455	81,484
14	מחויבויות מימון חוזיות אחרות	839	657	706	839	706
15	מחויבויות מימון מותנות אחרות	2,242	2,142	2,172	75,494	74,727
16	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים	341,590	302,518	314,997		-
תזרימי מזומנים נכנסים						
17	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)	1,523	1,410	-	1,523	1,898
18	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן	48,259	72,663	51,696	68,395	72,297
19	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים	155,304	132,296	128,881	160,089	135,498
20	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים	203,563	206,369	180,577	230,007	209,693
21	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)	171,640	162,831	166,472		
22	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו	138,027	125,639	134,420		
23	יחס כיסוי הנזילות (%)	124%	130%	124%		

- (א) ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
- (ב) ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
- (ג) ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 ב וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).
- (ד) הערכים מחושבים על בסיס ממוצע ברמת הבנק של 78 תצפיות יומיות במהלך הרבעון השלישי לשנת 2024 (74 תצפיות במהלך הרבעון השלישי לשנת 2023 ו-78 תצפיות במהלך הרבעון הרביעי לשנת 2023).

יחס מימון יציב נטו

יחס מימון יציב נטו (NSFR) הוראה 222 - יחס מימון יציב נטו נועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח. המדידה, הן במאוחד והן בסולו מתבצעת אחת לרבעון והדרישה הרגולטורית היא לעמוד ביחס של 100%.

יחס מימון יציב נטו - טבלת גילויים עיקריים (LQ2)

30 בספטמבר 2024				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	משישה חודשים עד שנה	עד שישה חודשים	ללא מועד פירעון
במיליוני ש"ח				
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
1 הון:	73,743	-	-	91,373
2 הון פיקוחי	73,743	-	-	73,743
3 מכשירי הון אחרים	-	-	-	17,630
4 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	-	208,781	32,825	226,135
5 פיקדונות יציבים	-	74,616	6,142	77,836
6 פיקדונות פחות יציבים	-	134,165	26,683	148,299
7 מימון סיטונאי:	-	322,503	20,134	101,161
8 פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	14,690	-	7,345
9 מימון סיטונאי אחר	-	307,813	20,134	93,816
10 התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	799	-	794
11 התחייבויות אחרות:	-	8,443	3,623	11,440
12 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	-	2,532	-
13 כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	-	8,443	3,623	11,440
14 סך מימון יציב זמין	-	-	-	430,109
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
15 סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HOLA)	-	-	-	4,917
16 פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
17 הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם:	16	121,525	29,369	328,760
18 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	-	5,995	-	599
19 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינם מובטחות	-	34,989	871	10,403
20 הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבנויות, לבנקים מרכזיים ולשירות סקטור ציבורי, מזה:	-	78,140	26,101	192,509
21 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	-	-	-	-
22 הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	-	574	1,065	115,042
23 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	-	164	323	25,928
24 ניירות ערך שאינם בכשל ושאנם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	16	1,827	1,332	10,207
25 נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	799	-	794
26 נכסים אחרים:	-	-	-	29,562
27 סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-
28 נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	-	-	11,060	9,401
29 נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	-	2,785	253
30 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	-	-	582	582
31 כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל	9,054	2,278	480	19,326
32 פריטים חוץ מאזניים	-	-	213,054	9,804
33 סך המימון היציב הנדרש (RSF)	-	-	-	373,043
34 יחס מימון יציב נטו (NSFR) (באחוזים)	-	-	-	115%

הבנק קבע מגבלות פנימיות לנושא יחס מימון יציב נטו המצטרפות לניהול המגבלות בקשר עם ניהול סיכון הנזילות.

יחס המימון היציב נטו בלאומי נשען על מקורות יציבים ונכסים איכותיים. ההון הפיקוחי המוכר לפי הוראה 222 בתוספת של 17.6 מיליארד ש"ח מכשירי חוב, מהווים יחד כ-91.4 מיליארד ש"ח ומקבלים יחס מימון יציב של 100%.

כ-55% מהאשראי במאזן מממונים מפיקדונות לא סיטונאיים (פיקדונות קמעונאיים יציבים ולא יציבים), המקבלים יחס מימון יציב של 90% ומעלה.

בנוסף סך נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1 לפי הוראה 222, המקבלים יחס מימון יציב נדרש של 5% או פחות, עומד על כ-185.2 מיליארד ש"ח, המהווים כ-25% מהנכסים במאזן.

למידע נוסף אודות סיכון הנזילות והמימון ומדיניות ניהול סיכון הנזילות ראה חלק 7 בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.

30 בספטמבר 2023				
ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון				
ערך משוקלל	שנה או יותר	משישה חודשים עד שנה	עד שישה חודשים	ללא מועד פירעון
במיליוני ש"ח				
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
1 הון:	67,142	-	-	79,869
2 הון פיקוחי	67,142	-	-	67,142
3 מכשירי הון אחרים	-	-	-	12,727
4 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	-	200,865	28,249	216,286
5 פיקדונות יציבים	-	70,362	5,624	73,821
6 פיקדונות פחות יציבים	-	130,503	22,625	142,465
7 מימון סיטונאי:	-	278,462	20,108	97,874
8 פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	13,841	-	6,920
9 מימון סיטונאי אחר	-	264,621	20,108	90,954
10 התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	945	-	647
11 התחייבויות אחרות:	-	4,642	6,731	12,429
12 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	-	2,267	-
13 כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	-	4,642	6,731	12,429
14 סך מימון יציב זמין	-	-	-	406,458
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
15 סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HOLA)	-	-	-	5,177
16 פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
17 הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם:	30	111,817	25,045	297,840
18 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	-	1,785	-	179
19 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	-	26,974	124	4,553
20 הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:	-	77,741	23,692	157,481
21 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	-	-	-	-
22 הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	-	329	608	128,676
23 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	-	60	175	33,248
24 ניירות ערך שאינם בכשל ושאנם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	30	4,988	621	7,130
25 נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	945	-	647
26 נכסים אחרים:	-	-	-	-
27 סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-
28 נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	-	-	6,354	5,401
29 נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	-	2,998	731
30 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	-	-	465	465
31 כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל	9,163	2,016	252	7,030
32 פריטים חוץ מאזניים	-	-	189,930	8,694
33 סך המימון היציב הנדרש (RSF)	-	-	-	344,237
34 יחס מימון יציב נטו (NSFR) (באחוזים)	-	-	-	118%

31 בדצמבר 2023				
ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון		ערך משוקלל		
ללא מועד פירעון	עד שישה חודשים	משישה חודשים עד שנה	שנה או יותר	
במיליוני ש"ח				
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
1 הון:	68,924	-	14,482	83,406
2 הון פיקוחי	68,924	-	-	68,924
3 מכשירי הון אחרים	-	-	14,482	14,482
4 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	-	203,544	31,772	218,763
5 פיקדונות יציבים	-	73,731	6,314	76,206
6 פיקדונות פחות יציבים	-	129,813	25,458	142,557
7 מימון סיטונאי:	-	319,422	16,067	101,442
8 פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	13,754	-	6,877
9 מימון סיטונאי אחר	-	305,668	16,067	94,565
10 התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	610	-	642
11 התחייבויות אחרות:	-	9,234	3,964	13,136
12 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	-	2,567	-
13 כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	-	9,234	3,964	13,136
14 סך מימון יציב זמין	-	-	-	416,747
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
15 סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HOLA)	-	-	-	7,359
16 פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
17 הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם:	18	112,446	25,619	311,125
18 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	-	3,049	-	305
19 הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	-	29,693	564	11,891
20 הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:	-	76,527	23,957	183,193
21 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	-	-	-	-
22 הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	-	457	513	106,157
23 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	-	118	135	25,044
24 ניירות ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	18	2,720	585	9,579
25 נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	610	-	642
26 נכסים אחרים:	-	-	-	25,822
27 סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-
28 נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	-	-	7,236	6,151
29 נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	-	1,974	-
30 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	-	-	534	534
31 כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל	9,259	2,328	205	19,137
32 פריטים חוץ מאזניים	-	-	196,780	9,051
33 סך המימון היציב הנדרש (RSF)	-	-	-	353,357
34 יחס מימון יציב נטו (NSFR) (באחוזים)	-	-	-	118%

חלק 8 - סיכון תפעולי

למידע נוסף אודות הסיכון התפעולי ופירוט מוקדי הסיכון העיקריים בסיכון התפעולי ראה פרק סיכון תפעולי בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023 ופרק סיכונים מתפתחים לעיל.

חלק 9 - סיכון אקלים וסביבה

ביום ה-12 ביוני 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים". תחילתה של ההוראה נקבע ליום 12 ביוני 2025. ביוני 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לדחיית מועד כניסתה לתוקף של ההוראה ליום 12 ביוני 2026.

למידע נוסף ראה פרק סיכון אקלים וסביבה בדוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2023 ופרק סביבה בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) של הבנק לשנת 2023.

חלק 10 - מידע נוסף על סיכונים אחרים

סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הוא הסיכון כי שינויים ברגולציה ישפיעו על היקף ההכנסות וההוצאות של הקבוצה, ההון, תחומי הפעילות של הקבוצה או הסביבה העסקית בה היא פועלת.

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק וכרוכים בהוצאות.

לפירוט נוסף ראה פרק סיכונים מתפתחים לעיל, כמו כן, לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות שפורסמו בתקופת הדיווח ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח ממשל תאגידי ליום 30 בספטמבר 2024.

סיכון ציות

ביום 29 באוקטובר 2024 התקבלה הודעת המפקח על הבנקים בדבר הטלת עיצום כספי על הבנק בגין אי העברת דיווחים מסוימים (דיווחים רגילים בגין העברות שקליות מחוץ לישראל באמצעות חשבונות קורספונדנטים המנוהלים בבנק שיעדן הסופי הוא לקוח הבנק) לרשות לאיסור הלבנת הון.

להרחבה אודות העיצום הכספי ראה ביאור 2.10. בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2024.

סיכון מודל

ביום 21 באוגוסט 2024 פורסמה הוראת ניהול בנקאי חדשה מספר 369 בנושא ניהול אפקטיבי של סיכונים מודלים. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לתהליכי פיתוח, יישום ושימוש הולמים במודלים, תהליך תיקוף המודל וכן מנגנוני הממשל התאגידי והבקרה ההוראה מחליפה את מכתב המפקח בנושא תיקוף מודלים מחודש אוקטובר 2010 והיא מבוססת על ההנחיה של הרגולטורים האמריקאים בנושא ניהול סיכונים מודל (SR Letter 11-7). תחילת ההוראה ביום 21 באוגוסט 2025 (ככלל, למעט מודלים חריגים לגביהם נקבעו מועדים שונים). הבנק נערך ליישומה.

למידע נוסף ראה פרק סיכון מודל בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.

סיכון מאקרו כלכלי

לעניין סיכון מאקרו כלכלי – ראה חלק 1 לעיל – הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר.

למידע נוסף בנושא סיכון אסטרטגי, ציות, משפטי, מוניטין וסיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct), ראה חלק 10 בדוח השנתי על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.

מקרא

KM	Key Metrics
OV	Overview
CC	Capital Composition
LR	Leverage Ratio
CR	Credit Risk
CCR	Counterparty Credit Risk
MR	Market Risk
LIQ	Liquidity